

**Wojewódzka Biblioteka Publiczna
w Poznaniu**

**WIOSNA LUDÓW
W WIELKOPOLSCE
1848 R.**

Bibliografia w wyborze

Poznań 1997

Wojewódzka Biblioteka Publiczna
w Poznaniu

WIOSNA LUDÓW
W WIELKOPOLSCE
1848 R.

Bibliografia w wyborze

Wydawnictwo WBP
Poznań 1997

POMOCNICZE MATERIAŁY BIBLIOGRAFICZNE

Opracowała: Beata Nowak

Wstęp: dr Marek Rezler

106859

ISBN 83-903649-6-4

Wydawnictwo WBP
60-819 Poznań, ul. Prusa 3, tel. 847 20 11

Nakład: 600 egz.

SPIS TREŚCI

Przedmowa.....	V
Marek Rezler: Kilka słów na temat wydarzeń Wiosny Ludów lat 1848–1849.....	VII
Wykaz tytułów czasopism wykorzystanych w bibliografii oraz ich skrótów.....	XIII
Wiosna Ludów w Wielkopolsce 1848 r. Bibliografia w wyborze	
1. Bibliografie	1
2. Europa i ziemie polskie w okresie Wiosny Ludów	2
a. Pozycje zwarte	2
b. Artykuły	11
3. Literatura i sztuka. Czasopiśmiennictwo.....	13
a. Dzieła	13
b. Opracowania.....	16
4. Wiosna Ludów w Wielkopolsce 1848 r.	19
a. Pozycje zwarte	19
b. Artykuły	28
5. Wybitni Wielkopolanie – uczestnicy wydarzeń	32
a. Biografie zbiorowe.....	32
b. Biografie indywidualne	33
Indeks autorski	43
Indeks nazw geograficznych	49

*„Wiosno jedyna, niepowtórzona
Wiosno znojnego, krwawego trudu,
Polak Cię wyniósł na swych ramionach
Pamiętna poro, o Wiosno Ludów!”*

Janos Orszolań

PRZEDMOWA

W związku ze 150. rocznicą wydarzeń Wiosny Ludów Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Poznaniu przygotowała wybór publikacji na ten temat. Bibliografia rejestruje piśmiennictwo naukowe, popularnonaukowe i publicystyczne oraz utwory literatury pięknej dotyczące lat 1846–1850. Materiały zestawiono wokół czterech zagadnień. Pierwsze to piśmiennictwo nt. Wiosny Ludów w Europie i na ziemiach polskich. Drugie to odzwierciedlenie wydarzeń w sztuce, literaturze i czasopiśmiennictwie tego okresu. Dwa ostatnie to opracowania na temat Wiosny Ludów w Wielkopolsce i uczestniczących w niej osób. W dwóch rozdziałach zastosowano układ formalny (pozycje zwarte i artykuły), w dwóch pozostałych rzeczowy. W podrozdziale „Biografie indywidualne” materiały zestawiono według nazwisk osób będących przedmiotem opracowania. Spis zawiera ponad 422 pozycje bibliograficzne, w tym 170 artykułów ze 100 tytułów czasopism. Ograniczono dobór publikacji z dzienników, uwzględniono natomiast materiały z wielkopolskiej prasy lokalnej. Bibliografia zawiera piśmiennictwo wydane po 1945 r. z wyjątkiem niektórych zeszytów „Polskiego Słownika Biograficznego”.

Wstęp dr. Marka Rezlera przypomina przebieg wydarzeń Wiosny Ludów w Wielkopolsce na tle dziejów Europy i ziem polskich w tym okresie.

KILKA SŁÓW NA TEMAT WYDARZEŃ WIOSNY LUDÓW LAT 1848–1849

W 1998 roku upłynie 150 lat od wydarzeń, które w historii umownie określa się mianem Wiosny Ludów. Nazwa to pompatyczna i zawierająca w sobie spory ładunek egzaltacji, lecz w owych czasach taka terminologia była najzupełniej naturalna i oczywista. Przypomnijmy więc pokrótce okoliczności wypadków sprzed półtora wieku, które stanowiły zapowiedź nowych czasów a zarazem próbę wprowadzenia w czyn zupełnie nowych idei.

Wydarzenia europejskie z lat 1846–1848 były rezultatem wielu czynników politycznych i społecznych. Zacznijmy od spraw międzynarodowych. Postanowienia Kongresu Wiedeńskiego z 1815 roku od nowa uporządkowały stosunki polityczne na kontynencie, choć nie udało się znieść wszystkich „nowinek” wprowadzonych podczas epoki napoleońskiej. Jednym z takich śladów w świadomości mieszkańców poszczególnych krajów było poczucie przynależności do danego narodu i państwa, świadomość „obywatelskości”. Rewolucja Francuska i system prawny państw, które znalazły się w kręgu wpływów Cesarstwa, uniemożliwiały powrót do stosunków sprzed 1789 roku. Po dwudziestu latach nie sposób było już rządzić tak samo – o czym zresztą przekonali się w praktyce Bourbonowie, w czasie pierwszej Restauracji.

Wystąpił też zupełnie nowy, wcześniej nie znany czynnik. Wewnątrz państw koalicji antynapoleońskich od lat 1807–1812 zaczęły coraz wyraźniej pojawiać się rysy. Mimo zawartego w 1815 roku Świętego Przymierza i wprowadzenia zasady legitymizmu (czyli uświęcenia i nietykalności władzy monarszej), coraz wyraźniejsza była niechęć koalicjantów wobec Rosji, która z racji swej przewagi militarnej i wkładu w zwycięstwo nad Napoleonem, zajęła pozycję hegemon, pogardliwie nazywanego „żandarmem Europy”. Owa postawa szczególnie widoczna była w zachowaniu Prus, upokorzonych klęską z lat 1806–1807 i warunkami traktatu w Tylży, a później uzależnieniem od Rosji w dalszej walce z cesarzem Francuzów. Interwencje Rosji w państwach sojuszniczych (zwłaszcza w Austrii w latach 1848–1849)

też raczej nie cementowały więzi między poszczególnymi państwami Przymierza. Trudno zaś działać swobodnie wewnątrz państwa w interesie innych koalicjantów, jeżeli między rządami tych państw brak porozumienia.

Znacznie bardziej skomplikowane były przyczyny społeczne i narodowe Wiosny Ludów. Przede wszystkim do głosu doszła młoda burżuazja czyli bogate mieszczaństwo, któremu już nie odpowiadał anachroniczny model monarchii absolutnej. Żądano liberalizmu ekonomicznego. Wobec rosnącego niedostatku, po części wywołanego klęskami nieurodzaju i głodu w latach 1848–1849 (głównie w rezultacie plagi zarazy ziemniaczanej), powody do niezadowolenia miała także biedota.

Innym czynnikiem sprzyjającym wewnętrznym niepokojom, było ożywienie myśli niepodległościowej w tych społeczeństwach, które niegdyś utraciły wolność. Pierwsza połowa ubiegłego stulecia była okresem rodzenia się myśli demokratycznej, ale i nacjonalistycznej. Tendencje braterskie (powiedzielibyśmy internacjonalistyczne, reprezentowane głównie przez ruch karbonariuszy i wolnomularzy) często bowiem krzyżowały się z hasłami nacjonalistycznymi. W rezultacie to właśnie wtedy ukształtowały się, obowiązujące często do dziś, pojęcia państwa, narodu, patriotyzmu, świadomości narodowej.

W sytuacji, gdy rządy państw Świętego Przymierza nie były skłonne do ustępstw i liberalizacji polityki wewnętrznej i gospodarki, eksplozja była nieunikniona. Jak zwykle, szczególne napięcie narosło we Francji, gdzie społeczeństwo w latach 1789 i 1830 miało okazję przekonać się o swej sile i możliwościach.

Jednak pierwsze przejawy buntu wystąpiły na półwyspie Apenińskim. Już w 1846 roku papież Pius IX zliberalizował rządy w państwie kościelnym, wkrótce też zapowiedziano reformy w Toskanii i w Piemontcie. W styczniu 1848 roku doszło do wybuchu powstania w Palermo (Królestwo Obojga Sycylii), które doprowadziło do wprowadzenia konstytucji. Wkrótce podobne zmiany nastąpiły w Sardynii, Toskanii i Lukce, a w marcu tegoż roku rządy konstytucyjne wprowadzono w państwie kościelnym. Potem wydarzenia następowały lawinowo. W lutym 1848 roku doszło do wybuchu walk ulicznych w Paryżu. Król Ludwik Filip został zmuszony do abdykacji, następowała stopniowa liberalizacja życia w kraju; cesarstwo przywrócono dopiero w 1852 roku.

Wiadomość o wydarzeniach paryskich natychmiast przedostała się do sąsiednich Prus. W marcu doszło do walk ulicznych w Berlinie. Król Fryderyk Wilhelm IV na pewien czas zliberalizował politykę pań-

stwa, zaś od marca do maja 1848 roku stopniowo próbowano wprowadzić rządy parlamentarne (parlament frankfurcki, początek obrad Zgromadzenia Narodowego). Wiele wskazywało na zmiany w systemie władzy w kraju.

Burzliwy przebieg miały wydarzenia rewolucyjne w monarchii austriackiej. W marcu 1848 roku doszło w Wiedniu do wielkich manifestacji, które wymusiły dymisję kanclerza, Klemensa Metternicha, jednego z twórców Świętego Przymierza. Równocześnie rozpoczęło się powstanie narodowe na Węgrzech, kierowane przez Lajosa (Ludwika) Kossutha. W kwietniu cesarz Ferdynand I nadał krajowi nową konstytucję (nie obejmującą jednak Węgier i terenów Włoch). W czerwcu wybuchło nieudane powstanie antyaustriackie w Pradze, a w lipcu w całej monarchii zniesiono pańszczyznę.

Wydarzenia Wiosny Ludów na ziemiach polskich najgwałtowniejszy przebieg miały w zaborze pruskim, zwłaszcza w Wielkopolsce. Wiadomość o walkach w Berlinie dotarła do Poznania, gdzie 20 marca został utworzony Komitet Narodowy, który przystąpił do formowania oddziałów polskich. Był to bowiem czas, gdy liberalne rządy w Berlinie dawały jednoznacznie do zrozumienia, że wkrótce dojdzie do wojny prusko-rosyjskiej, w której dobrze widziany byłby korpus wojsk polskich, walczący u boku formacji pruskich. Wywołało to zmianę sposobu rozumowania polskich działaczy niepodległościowych w Wielkim Księstwie Poznańskim, którzy jeszcze dwa lata wcześniej przygotowywali powstanie zbrojne mające objąć swym zasięgiem wszystkie trzy zabory. Do wybuchu walk wtedy nie doszło, zamiary wojenne zostały odłożone. Teraz wrócili do Wielkopolski uwięzieni w Moabicie przywódcy tamtego, planowanego powstania z Ludwikiem Mierosławskim na czele i wspólnie z pozostałymi w Poznaniu działaczami energicznie przystąpili do tworzenia polskiego korpusu. Walka o niepodległość miała zależeć od dalszego rozwoju wydarzeń.

Tymczasem władze w Berlinie się zmieniły i reorientacji uległo także nastawienie do polskich oddziałów tworzonych w Wielkim Księstwie Poznańskim. Wiadomo było, że do wojny z Rosją już nie dojdzie i zaczęto myśleć o lokalizacji, a potem stopniowej pacyfikacji polskiego ruchu. Z jednej strony więc obiecywano autonomię Księstwa (tzw. reorganizację), z drugiej zaś do Wielkiego Księstwa Poznańskiego zaczęto wprowadzać kolejne oddziały wojska. Równocześnie z przybyciem do Poznania generała Wilhelma Willisena, który miał uzgadniać szczegóły współpracy, wprowadzono stan wojenny i zaczęto ograniczać wpływ polskich Komitetów Narodowych. W terenie zaczęły działać

tw. kolumny ruchome, które terrorem miały osłabić wolę niezależności Polaków. Stopniowo ograniczono liczbę obozów, w których gromadzili się przyszli żołnierze polscy, a konwencja zawarta w Jarosławcu koło Środy Wlkp. 11 kwietnia 1848 roku była już zapowiedzią początku końca całego ruchu.

Dowództwo pruskie odkryło karty 29 kwietnia, gdy oddział pułkownika Heinricha Brandta, po ciężkiej walce zdobył i splądrował polski obóz w Książu. Ludwik Mierosławski, inspektor obozów polskich (de facto wódz naczelny), zarządził wtedy natychmiastową koncentrację sił w Miłosławiu, gdzie też 30 kwietnia 1848 roku doszło do zwycięskiej dla nas bitwy z wojskami pruskimi. W kilka dni później, 2 maja Mierosławski pokonał oddziały przeciwnika pod Sokołowem koło Wrześni. Odtąd jednak polski ruch zbrojny szybko zaczął tracić impet. Coraz bardziej było widać, że władze berlińskie porzuciły myśl wojny z Rosją i podjęły decyzję przywrócenia w Wielkopolsce poprzedniego stanu. Ostatnim akordem tych wydarzeń była kapitulacja resztek polskich oddziałów w Bardzie koło Wrześni. Przez czas jakiś działały jeszcze oddziały partyzanckie, dowodzone m. in. przez Jakuba Krauthofera-Krotowskiego i Włodzimierza Wilczyńskiego – ale w czerwcu w regionie już zapanował spokój. Ludwik Mierosławski zaś, po zwolnieniu z więzienia, dowodził w Badenii.

Równie aktywni byli Polacy z zaboru austriackiego. W marcu 1848 roku politycy galicyjscy wystosowali adres do cesarza, w którym domagali się swobód narodowych, autonomii i zniesienia pańszczyzny. W kwietniu utworzono w Krakowie Komitet Narodowy, a we Lwowie Radę Narodową. Jeszcze w tym samym miesiącu wojska austriackie ostrzelały Kraków i Komitet Narodowy przestał istnieć, we Lwowie zaś ruch polski został spacyfikowany w listopadzie 1848 roku. Nie było tu więc walk zbrojnych takich jak w Wielkopolsce, ale doszło do manifestacji narodowych, które obudziły świadomość polskiej społeczności zaboru – tak bardzo potrzebną w kilkanaście lat później, gdy Galicji nadano prawa autonomiczne.

Dalsze losy europejskiej Wiosny Ludów były już mniej pomyślne. We Francji, jak wspomniano, w 1852 roku prezydent Ludwik Napoleon Bonaparte przywrócił monarchię i koronował się na cesarza jako Napoleon III. W Austrii doszło do wojny pacyfikującej powstania na Węgrzech i we Włoszech. W walce z żołnierzami Kossutha (i z posiłkującymi ich żołnierzami polskimi) uczestniczył rosyjski korpus interwencyjny dowodzony przez feldmarszałka Iwana Paskiewicza – tego samego, który kilkanaście lat wcześniej kierował tłumieniem powstania li-

stopadowego... Państwa włoskie zostały pokonane przez oddziały austriackie, państwo kościelne zaś – przez wojska francuskie. Trzykrotnie doszło do nieudanych powstań w Badenii (w kwietniu i wrześniu 1848 oraz w maju 1849 roku). Do walki w obronie konstytucji frankfurckiej ruszyli też mieszkańcy Nadrenii, Westfalii i Palatynatu.

Wszystkie powstania zbrojne okresu Wiosny Ludów zakończyły się niepowodzeniem. Długo jednak były wspomniane i analizowane, niekiedy nawet trafiały na karty literatury (choćby „Lalki” Bolesława Prusa). Były także zapowiedzią wielkich, nieuniknionych zmian. Mimo klęski militarnej zapoczątkowały wielką przemianę w świadomości społeczeństw europejskich. Zapowiadały nieuchronny upadek monarchii absolutnych i triumf rządów konstytucyjnych. Feudalizm zaczął już na dobre ustępować miejsca realiom kapitalistycznym, a kolejne dziesięciolecia, mimo nasilenia tendencji nacjonalistycznych, potwierdziły nadejście zmian zwiastujących nową epokę. Była to wprawdzie epoka wielkich monarchii rządzonych przez cesarzy, ale zawierających w sobie zarys władzy demokratycznej, która ostatecznie zwyciężyła w Wersalu w 1919 roku.

WYKAZ TYTUŁÓW CZASOPISM WYKORZYSTANYCH W BIBLIOGRAFII ORAZ ICH SKRÓTÓW

Akcent

Arch. Hist. Filoz. Myśli Społ. – Archiwum Historii Filozofii i Myśli Społecznej

Arch. Hist. Med. – Archiwum Historii Medycyny

Archeion

Bellona

Biul. Hist. Szt. – Biuletyn Historii Sztuki

Biul. Żyd. Inst. Hist. – Biuletyn Żydowskiego Instytutu Historycznego w Polsce

Czas. Praw.-Hist. – Czasopismo Prawno-Historyczne

Dzien. Pozn. – Dziennik Poznański

Gaz. Ostrow. – Gazeta Ostrowska

Gaz. Pozn. – Gazeta Poznańska

Gaz. Wielkop. – Gazeta Wielkopolska

Głos Puszczyk. – Głos Puszczykowa

Głos Wielkop. – Głos Wielkopolski

Il. Kur. Pol. – Ilustrowany Kurier Polski

Kos. Bukow. – Kosyńnik Bukowski

Koziołki Pozn. – Koziołki Poznańskie

Kómiczanin

Kron. M. Pozn. – Kronika Miasta Poznania

Kron. Wielkop. – Kronika Wielkopolski

Księgarz

Kult. i Społ. – Kultura i Społeczeństwo

Kwart. Hist. – Kwartalnik Historyczny

Kwart. Hist. Prasy – Kwartalnik Historii Prasy

Lek. Wojs. – Lekarz Wojskowy

Lud

Mag. Inf. Gm. Nowy Tomyśl – Magazyn Informacyjny Gminy. Nowy Tomyśl

Mater. Zach.-Pom. – Materiały Zachodniopomorskie

Mówią Wieki

Myśl Współcz. – Myśl Współczesna

Nasza Tryb. – Nasza Trybuna

Nowe Drogi

Nowiny Lit. – Nowiny Literackie

Nurt

Odnowiciel

Odra

Odrodzenie

Ośw. Doros. – Oświata Dorosłych

Palestra

Pam. Bibl. Kór. – Pamiętnik Biblioteki Kómińskiej

Pam. Lit. – Pamiętnik Literacki

Pan. Leszcz. – Panorama Leszczyńska

Pamiętnik Towarzystwa Miłośników Ziemi Kościańskiej

Perspektywy

Pol. Słow. Biogr. – Polski Słownik Biograficzny

Polonistyka

Połud. Wielkop. – Południowa Wielkopolska

Por. Bibliogr.-Metod. – Poradnik Bibliograficzno-Metodyczny

Por. Gosp. – Poradnik Gospodarski

Prace Wydz. Nauk. Hum. Bydg. Tow. Nauk. – Prace Wydziału Nauk Humanistycznych. Bydgoskie Towarzystwo Naukowe

- Prawo i Życie
Prz. Hist. – Przegląd Historyczny
Prz. Hum. – Przegląd Humanistyczny
Prz. Koniń. – Przegląd Koniński
Prz. Księg. – Przegląd Księgarski
Prz. Wielkop. – Przegląd Wielkopolski
Prz. Wojs. – Przegląd Wojskowy
Prz. Zach. – Przegląd Zachodni
Prz. Lodu – Przyjaciel Ludu
- Rocz. Dziej. Społ. i Gosp.* – Roczniki
 Dziejów Społecznych i Gospodarczych
- Rocz. Hist.* – Roczniki Historyczne
- Rocz. Hist. Czasop. Pol.* – Rocznik
 Historii Czasopiśmiennictwa Pol-
 skiego
- Rocz. Hum.* – Roczniki Humanistyczne
- Rocz. Kalis.* – Rocznik Kaliski
- Rocz. Łódzki* – Rocznik Łódzki
- Rocz. Nadnot.* – Rocznik Nadnotecki
- Rocz. Toruń.* – Rocznik Toruński
- Spraw. PTPN* – Sprawozdania Poznań-
 skiego Towarzystwa Przyjaciół Nau-
 k – *Wydz. Filol.-Filoz.* – Wydział
 Filologiczno-Filozoficzny
- Spraw. Wrocł. Tow. Nauk.* – Sprawoz-
 dania Wrocławskiego Towarzystwa
 Naukowego
- Stud. Filoz.* – Studia Filozoficzne
- Stud. Mater. do Hist. Wojsk.* – Studia
 i Materiały do Historii Wojskowości
- Stud. Mater. Dziej. Wielkop.* – Studia
 i Materiały do Dziejów Wielkopól-
 ski i Pomorza
- Stud. Muzeal.* – Studia Muzealne
- Stud. o Książ.* – Studia o Książce
- Stud. Polonist.* – Studia Polonistyczne
- Stud. Socjol.* – Studia Socjologiczne
- Szkice Koźmiń.* – Szkice Koźmińskie
- Śl. Kwart. Hist.* – Śląski Kwartalnik
 Historyczny Sobótka
- Twórczość
- Tyg. Demokr.* – Tygodnik Demokra-
 tyczny
- Tyg. Pił.* – Tygodnik Piłski
- Tyg. Powsz.* – Tygodnik Powszechny
- Warmia i Mazury
- Wiad. Hist.* – Wiadomości Historyczne
- Wiad. Wrzes.* – Wiadomości Wrzesiń-
 skie
- Wiedza i Życie
- Wielkop. Powst.* – Wielkopolski Po-
 wstaniec 1918–1919
- Wielkopolska
- Wieści Luboń.* – Wieści Lubońskie
- Wieści z Babiaka* – Wieści z Babiaka,
 Kramska, Osieka Mł., Skulska,
 Sompolna, Ślesina, Wierzbinka
- Wieści z Dopiewa* – Wieści z Dopiewa,
 Komornik, Lubonia, Mosiny, Sę-
 szewa
- Wrocławski Tyg. Katol.* – Wrocławski
 Tygodnik Katolicki
- Zap. Jar.* – Zapiski Jarocińskie
- Ze Skarbcza Kultury
- Zegarynka
- Zesz. Nauk. UAM* – Zeszyty Naukowe.
 Uniwersytet im. Adama Mickiewi-
 cza w Poznaniu
- Zesz. Nauk. WSP w Rzeszowie* – Zeszy-
 ty Naukowe Wyższej Szkoły Ped-
 agogicznej w Rzeszowie
- Zesz. Prasozn.* – Zeszyty Prasoznaw-
 cze
- Ziem. Mosiń.* – Ziemia Mosińska
- Znaki Czasu
- Życie Lit.* – Życie Literackie

WIOSNA LUDÓW W WIELKOPOLSCE

1848 R.

Bibliografia w wyborze

1. Bibliografie

1. BIBLIOGRAFIA historii Polski. T. 2: 1795–1918. Część pierwsza pod red. Heleny Madurowicz-Urbańskiej. Warszawa: Państw. Wydaw. Naukowe 1967 (s. 277–338; Okres 1846–1849)

2. BIBLIOGRAFIA historii Polski XIX wieku. T. 2: 1832–1864. Wrocław: Zakł. Narod. im. Ossolińskich

Część 1. [Bibliografie, encyklopedie, czasopisma i kalendarze, biografie i pamiętniki]. Materiały zebrane pod kier. Stanisława Płoskiego. 1968, 460 s.

Część 3. Vol. 2. Pod red. Władysława Chojnackiego. 1976 s. 3–184.

3. BIBLIOGRAFIA historii Poznania. Oprac. Maria Szymańska. Poznań: Wydaw. Poznańskie 1960 s. 72–79

M. in. publikacje dot. Wiosny Ludów wydane przed 1945 r. Także materiały biograficzne. s. 224–237.

4. BIBLIOGRAFIA historii Wielkopolski. Oprac. Andrzej Wojtkowski. Poznań: Wydaw. PTPN 1995

T. 1. [Osoby. Miejscowości i regiony (Adamirz–Pożegowo)]. 484 s.

T. 2. z. 1–3. 176 s. Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk. Wznowienia. T. 1–2

Przedr. fotooffs. Oryg. Poznań 1937–1938

Dot. m. in. okresu Wiosny Ludów.

5. BIBLIOGRAFIA publikacji polskich w stulecie Wiosny Ludów. Oprac. Stefania Skwirowska, Maria Wierzbicka. Pod red. Stanisława Płoskiego. Warszawa: Ogólnopolski Komitet Obchodu Stulecia Wiosny Ludów 1949, 39 s.

6. HISTORIA Polski w literaturze pięknej. Przewodnik bibliograficzny. Oprac. Andrzej Grodecki. Warszawa: Biblioteka Publiczna m. st. Warszawy 1975, 337 s. Materiały Metodyczne i Bibliograficzne

Zawiera m. in.: Powstanie Krakowskie i rabacja chłopska w 1846 roku. s. 253–256. – Wiosna Ludów 1848 roku. s. 257–264.

7. OBRAZ literatury polskiej XIX i XX wieku. Red. nac. Kazimierz Wyka, Henryk Markiewicz, Irena Wyczańska. Seria trzecia. T. 1. Literatura

krajowa w okresie romantyzmu. Zespół red. Maria Janion, Bogdan Zakrzewski, Maria Dernałowicz. Kraków: Wydaw. Literackie 1975, 917 s., il., tabl.

Zawiera m. in.: BIBLIOGRAFIA ogólna. Oprac. Janina Kamionkowa. s. 301–346.
Dot. m. in. Wiosny Ludów.

8. WIOSNA Ludów. Poradnik bibliograficzny. Oprac. Henryka Sypniewska-Chabielska, Maria Wierzbička. Pod red. Stanisława Płoskiego. Warszawa: „Wiecha” 1948, 30 s.

2. Europa i ziemie polskie w okresie Wiosny Ludów

a. Pozycje zwarte

9. AUSTRIA – Polska. Z dziejów sąsiedztwa. Praca zbiorowa pod red. Waltera Leitscha i Marii Wawrykowej. Tłum. z niem. Witold Kaiser. Warszawa – Wiedeń: Wydaw. Szkolne i Pedagog., Österreichischer Bundesverl. 1989, 278 s., tabl.

Zawiera m. in.: HÄUSLER Wolfgang: Austria i Galicja w dobie Wiosny Ludów (1830–1849).

10. BAGIEŃSKI Franciszek: Wspomnienia starego Wołyniaka. Przedm. Zbigniew Sudolski. Oprac. Grażyna Góralewska. Warszawa: Pax 1987, 308 s., il., fot., portr., tabl.

M. in. udział w wydarzeniach Wiosny Ludów na Węgrzech.

11. BARSZCZEWSKA-KRUPA Alina: Reforma czy rewolucja. Koncepcje przekształcenia społeczeństwa polskiego w myśli politycznej Wielkiej Emigracji 1832–1863. Łódź: Wydaw. Łódzkie 1979 (s. 163–182: Założenia programowe propagandy Lelewelowskiej w kraju. Kraj w koncepcjach Zjednoczenia Emigracji Polskiej)

Także informacje w tekście.

12. BATOWSKI Aleksander: Diariusz wypadków 1848 roku. Rękopis przejrzał, oprac., wstępem i przypisami opatrzył Marian Tyrowicz. Wrocław: Zakł. Narod. im. Ossolińskich 1974, 471 s., tabl., il., portr.

13. BATOWSKI Henryk: Legion Mickiewicza w kampanii włosko-austriackiej 1848 roku. Warszawa: Wydaw. MON 1956, 223 s., mapy Prace Komisji Wojskowo-Historycznej Ministerstwa Obrony Narodowej. Seria A nr 7

14. BOGDAŃSKI Henryk: Pamiętnik. 1832–1848. Wyd., wstępem i przypisami opatrzył Antoni Knot. Kraków: Wydaw. Literackie 1971, XXVI, 529 s.

15. BORTNOWSKI Władysław: Ruchy rewolucyjne 1846–1848 na ziemiach polskich. Warszawa: Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych 1958, 39 s. Teksty Źródłowe do Nauki Historii w Szkole nr 33

16. CETERA Bronisław: Proletariacki nurt rewolucji krakowskiej 1848 roku. Kraków: Wydaw. Literackie 1977, 224 s. Cracoviana. Seria 2: Ludzie i Wydarzenia

17. CHRZEŚCIJAŃSTWO w Polsce. Zarys przemian 966–1945. Praca zesp. pod red. Jerzego Kłoczowskiego. Lublin: TN KUL 1980, 321 s., mapy Towarzystwo Naukowe KUL. Instytut Geografii i Historii Kościoła w Polsce t. 1

Zawiera m. in.: JABŁOŃSKA-DEPTUŁA Ewa: W dobie Wiosny Ludów i powstania styczniowego.

18. CHUDZIKOWSKA Jadwiga: Generał Bem. Warszawa: PIW 1990, 597 s., il., fot., portr., tabl. Biografie Sławnych Ludzi

19. CIEŚLAK Tadeusz: Walka chłopów pomorskich o wyzwolenie społeczne i narodowe w latach 1845–1848. Warszawa: Lud. Spółdz. Wydawnicza 1955, 86 s.

20. DŁUGOBORSKI Waclaw: Rewolucja 1848–1849 na Śląsku. W: SZKICE z dziejów Śląska. T. 2. Pod red. Ewy Małczyńskiej. Warszawa: „Książka i Wiedza” 1956 s. 103–159, il., portr., mapa, tab.

20a. DOBRZYCKI Wiesław: Historia stosunków międzynarodowych w czasach nowożytnych 1815–1945. Warszawa: Wydaw. Naukowe Scholar 1996 (s. 46–49; Wiosna Ludów w Europie)

21. DYBKOWSKA Alicja, ŻARYN Jan, ŻARYN Małgorzata: Polskie dzieje od czasów najdawniejszych do współczesności. Pod red. Anny Sucheni-Grabowskiej i Eugeniusza Cezarego Króla. Wyd. 3. Warszawa: Wydaw. Naukowe PWN 1996 s. 184–189, portr.

22. DZIEJE Polski. Pod red. Jerzego Topolskiego. Warszawa: Państw. Wydaw. Naukowe 1976 (s. 475–485; Konspiracje krakowskie pod przewodnictwem Wielkiej Emigracji. Powstanie krakowskie. Wiosna Ludów)

23. EISENBACH Artur: Emancypacja Żydów na ziemiach polskich 1785–1870 na tle europejskim. Warszawa: PIW 1988 (s. 212–223; Położenie Żydów w zaborze pruskim i austriackim)

24. EISENBACH Artur: Wielka Emigracja wobec kwestii żydowskiej. 1832–1849. Warszawa: Państw. Wydaw. Naukowe 1976, 472 s., tabl. Polska Akademia Nauk. Instytut Historii

Dot. m. in. okresu Wiosny Ludów.

25. EUROPA i świat w epoce restauracji, romantyzmu i rewolucji 1815–1849. Praca zbiorowa pod red. nauk. Władysława Zajewskiego. T. 1–2. Warszawa: „Wiedza Powszechna” 1991, 2 t. 461 + 282 s., tabl., il., fot., portr. Konfrontacje Historyczne

26. EUROPA w latach 1848–1849. Wiosna Ludów. Skala 1 : 3 500 000. [Mapa. Aut.] Julian Janczak. Warszawa: Państw. Przedsięb. Wydaw. Kartograficznych 1963, 1 mapa 176 × 113 cm, 184,5 × 121 cm, powiel.

27. FAJNHAUZ Dawid: Ruch konspiracyjny na Litwie i Białorusi. 1846–1848. Warszawa: Państw. Wydaw. Naukowe 1965, 401 s., il. Polska Akademia Nauk. Instytut Historii

28. FALKOWSKI Juliusz: Wspomnienia z roku 1848–1849 przez autora „Obrazów z życia kilku ostatnich pokoleń w Polsce”. Kraków: KAW 1987, 390 s.

Przedr. fotooffs.; oryg. Poznań: nakł. J. K. Żupańskiego 1879.

29. FISHER E.: Rok 1848 w Austrii. Tłum. Zofia Fürstenberg. Warszawa: Książka i Wiedza 1951, 115 s.

30. GIRTLER Kazimierz: Opowiadania. T. 2: Pamiętniki z lat 1832–1857. Oprac. tekstu i przypisy Z. Jabłoński, J. Staszal. Kraków: Wydaw. Literackie 1971, 475 s., il., tabl., portr.

31. GOSPODAREK Tadeusz: Społeczna publicystyka Józefa Lompy podczas Wiosny Ludów. Opole: Wydaw. Instytutu Śląskiego w Opolu 1965, 90 s., bibliogr. Instytut Śląski w Opolu. Komunikaty. Seria Monograficzna nr 56

32. GRABOWIECKI Jacenty: Moje wspomnienia w emigracji od roku 1831 do 1854 spisane w Marsylii. Z rękopisu przygot. do druku, wstęp i przypisy E. H. Nieciowa. Warszawa: Pax 1970, 262 s., il., portr., tabl.

33. GRAJEWSKI Henryk: Komitet Emigracji Polskiej z 1848 roku. Nieznana karta z dziejów Wielkiej Emigracji. Łódź: Zakł. Narod. im. Ossolińskich 1960, 176 s. Łódzkie Towarzystwo Naukowe. Prace Wydziału 2 nr 34

34. GRONIEWSKI Krzysztof, SKOWRONEK Jerzy: Historia Polski 1795–1914. Warszawa: Wydaw. Szkolne i Pedagog. 1977 (s. 146–168: Wiosna Ludów)

35. HECHEL Fryderyk: Kraków i ziemia krakowska w okresie Wiosny Ludów. Pamiętniki. Wstępem i przypisami opatrzył Henryk Barycz. Wrocław: Zakł. Narod. im. Ossolińskich 1950, XVII, 410 s., tabl.

36. HISTORIA. Praca zbiorowa pod red. Andrzeja Chojnowskiego i Haliny Manikowskiej. Wyd. 2 popr. Warszawa: Wydaw. „Oświata” 1997, 511 s. Vademecum Maturzysty

Zawiera m. in.: CHOJNOWSKI Andrzej, NAŁĘCZ Tomasz, ROSNER Anna: Kwestia narodowa w okresie Wiosny Ludów. s. 282. – Ruchy niepodległościowe po 1831 r. – Powstanie 1846 r. – Wiosna Ludów. s. 316–323

37. HISTORIA Polski. Opracowanie zbiorowe. Makieta. T. 2: 1764–1864. Cz. 2: 1814–1864. Warszawa: Państw. Wydaw. Naukowe 1956, 861 s., il., portr. Polska Akademia Nauk. Instytut Historii

Zawiera m. in.: OBERMANN Karl: Sprawa polska w okresie Wiosny Ludów.

38. HISTORIA Polski. T. 2: 1764–1864. Cz. 3: 1831–1864. Pod red. Stefana Kieniewicza i Witolda Kuli. Warszawa: Państw. Wydaw. Naukowe 1959, 546 s., il., portr., mapy

Zawiera m. in.: Rewolucyjne lata 1846–1849. s. 188–322

39. JABŁOŃSKI Henryk: Międzynarodowe znaczenie polskich walk narodowyzwoleniczych XVII i XIX w. Warszawa: Państw. Wydaw. Naukowe 1978 (s. 76–105: Historyczny przełom)

Dot. m. in. Związku Plebejuszy i powstania poznańskiego 1848 r.

40. KALEMBKA Sławomir: Wiosna Ludów w Europie. Warszawa: „Książka i Wiedza” 1991, 458 s., mapy

41. KAMIŃSKI Aleksander: Polskie związki młodzieży (1831–1848). Warszawa: Państw. Wydaw. Naukowe 1968, 287 s.

Dot. m. in. okresu Wiosny Ludów.

42. KIENIEWICZ Stefan: Czyn polski w dobie Wiosny Ludów. Warszawa: Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych 1948, 174 s. Biblioteczka Historyczna

43. KIENIEWICZ Stefan: Historia Polski 1795–1918. Warszawa: Państw. Wydaw. Naukowe 1980 (s. 173–204: Wiosna Ludów)

Dot. m. in. powstania poznańskiego 1848 r. s. 176–180

44. KIENIEWICZ Stefan: Legion Mickiewicza. 1848–1849. Wyd. 2 rozsz. Warszawa: Państw. Wydaw. Naukowe 1957, 191 s., il., mapa

45. KIENIEWICZ Stefan: Mickiewicz w dobie Wiosny Ludów. Warszawa 1956, 24 s., powiel. Polska Akademia Nauk. Materiały Sesji Naukowej Poświęconej Twórczości A. Mickiewicza (1855–1955)

Także W: ADAM Mickiewicz 1855–1955. Międzynarodowa Sesja Naukowa PAN, 17–20 IV 1956. Warszawa 1958 s. 226–242.

46. KIENIEWICZ Stefan: Oblicze ideowe Wiosny Ludów. Warszawa: Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych 1948, 146 s. Biblioteczka Historyczna

47. KIENIEWICZ Stefan: Pomiędzy Stadionem a Goslarem. Sprawa włościańska w Galicji w 1848 r. Wrocław: Zakł. Narod. im. Ossolińskich 1980, 155 s.

48. KIENIEWICZ Stefan: Ruch chłopski w Galicji w 1846 roku. Wrocław: Zakł. Narod. im. Ossolińskich 1951, XXII, 369 s., tabl., mapa

49. KIENIEWICZ Stefan: Samotnik brukselski. Opowieść o Joachimie Lelewelu. Wyd. 2 uzup. Warszawa: Wiedza Powszechna 1964, 139 s., tabl., portr. Biblioteka Wiedzy Historycznej. Historia Polski.

Dot. m. in. okresu Wiosny Ludów.

50. KLIMA Arnošt: Rok 1848 w Czechach. Początki ruchu robotniczego w Czechach. Przeł. Danuta Paszkiewicz. Warszawa 1951, 227 s., il.

51. KOBERDOWA Irena: Polska Wiosna Ludów. Warszawa: Wiedza Powszechna 1967, 257 s., tabl., il., portr., tab., bibliogr. Biblioteka Wiedzy Historycznej. Historia Polski

Zawiera m. in.: W Wielkim Księstwie Poznańskim. s. 49–93.

51a. KOWAL Stefan: Historia Polski od 1795 do 1864 roku. Poznań: Wydaw. „Feniks” 1997, 289 s., il., tabl.

Zawiera m. in.: Czasy międzypowstaniowe. Zabór pruski. s. 192–202. – Wiosna Ludów. s. 211–226.

Dot. m. in. powstania poznańskiego. s. 212–219.

52. KOZIK Jan: Między reakcją a rewolucją. Studia z dziejów ukraińskiego ruchu narodowego w Galicji w latach 1848–1849. Kraków: Państ. Wydaw. Naukowe 1975, 236 s., Sum. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego nr 381. Prace Historyczne z. 52

53. KOZŁOWSKI Eligiusz: Generał Józef Bem. 1794–1850. Warszawa: Wydaw. MON 1970, 195 s., il., portr. Bitwy. Kampanie. Dowódcy

54. KOZŁOWSKI Eligiusz: Legion polski na Węgrzech 1848–1849. Warszawa: Wydaw. MON 1983, 308 s., il., mapy

55. LEŚNIEWSKI Adam: Bakunin a sprawy polskie w okresie Wiosny Ludów i powstania styczniowego 1863 roku. Łódź: Zakł. Narod. im. Ossolińskich 1962, 151 s., bibliogr. Łódzkie Towarzystwo Naukowe. Prace Wydziału II nr 41

56. LISTY legionistów Adama Mickiewicza z lat 1848–1849. Oprac. i przygot. do druku Hanna Lutzowa. Wrocław: Zakł. Narod. im. Ossolińskich 1963, XXIII, 432 s. Polska Akademia Nauk. Biblioteka Historyczna Roku Mickiewicza. Seria 1: Źródła do Dziejów Polskich Walk Narodowowyzwoleńskich

Zawiera m. in.: KIENIEWICZ Stefan: Wstęp. s. XIII–XXIII.

57. LOSY Polaków w XIX–XX w. Studia ofiarowane Profesorowi Stefanowi Kieniewiczowi w osiemdziesiątą rocznicę Jego urodzin. Kom. red. Barbara Grochulska, Jerzy Skowronek. Warszawa: Państ. Wydaw. Naukowe 1987, 672 s., portr., il.

Zawiera m. in.: ŚLIWOWSKA Wiktoria: Polskie drogi do emancypacji. (O udziale kobiet w ruchu niepodległościowym w okresie międzypowstaniowym). [M. in. w okresie Wiosny Ludów w Wielkopolsce]. s. 210–267. – GROT Zdzisław: Teofila Mateckiego korespondencja więzienna

z lat 1846–1847. s. 283–316. – SZAROTA Tomasz: 18–19 marca 1848 r. w Berlinie. Na tropach legendy o Polakach „fabrykantach rewolucji”. [M. in. Ludwik Mierosławski], s. 465–482. – KŁOCZOWSKI Jerzy: Legia Polska we Włoszech w latach 1848–1849 w pamięci jej weterana [Józefa Rykowskiego]. s. 483–498.

58. ŁUKASZEWICZ Witold: Wpływ masonerii, karbonaryzmu i Józefa Mazzininiego na polską myśl rewolucyjną w latach poprzedzających Wiosnę Ludów. Warszawa: PIW 1951 s. 169–384

Odbitka: W stulecie Wiosny Ludów. T. 3.

59. MIDZIO Jerzy: W takt marszu Rakoczego. Udział Polaków w węgierskiej Wiośnie Ludów 1848–1849. Warszawa: Wydaw. Szkolne i Pedagog. 1988, 173 s. Szkice z Dziejów Powszechnych

60. MÓRAWSKI Karol: Józef Bem. Wyd. 2. Warszawa: Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych 1964, 80 s., il., mapa Biblioteczka Historyczna

61. NURTY lewicowe w dobie polskich powstań narodowych 1794–1849. Wybór źródeł. Red. Emanuel Halicz. Wrocław: Zakł. Narod. im. Ossolińskich 1961, XXX, 377 s. Polska Akademia Nauk. Biblioteka Historyczna Roku Mickiewicza. Seria 2: Materiały Źródłowe do Dziejów Polskich Walk Narodowowyzwoleńczych t. 5

62. PAMIĘTNIK VII Powszechnego Zjazdu Historyków Polskich we Wrocławiu, 19–22 września 1948. T. 1: Referaty. Warszawa: Polskie Towarzystwo Historyczne 1948, 501 s.

Zawiera m. in.: KNAPOWSKA Wisława: Rok 1848 w Poznańskim. s. 269–271. – POPIOLEK Kazimierz: Śląsk w okresie rewolucyjnym 1848. s. 293–302. – LEWAK Adam: Emigracja wobec rewolucji 1848/49. s. 323–337.

63. PATER Mieczysław: Wiosna Ludów na Śląsku. Wrocław: Wydaw. Uniwersytetu Wrocławskiego 1985, 15 s. Uniwersytet Wrocławski. Instytut Historii, Dolnośląskie Towarzystwo Społeczno-Kulturalne

64. PILIKOWSKI Jerzy: Historia Polski. 1795–1864. Poradnik domowy. Kraków: Wydaw. Arka 1992, 200 s.

Zawiera m. in. Powstanie krakowskie. s. 140–144. – Wiosna Ludów. s. 145–151.

65. POLSKA myśl polityczna na ziemiach pod pruskim panowaniem. Zbiór studiów pod red. Sławomira Kalembki. Warszawa: Państw. Wydaw. Naukowe 1988, 277 s., Zsfg Towarzystwo Naukowe w Toruniu, Polskie Towarzystwo Historyczne. Oddział w Toruniu

Zawiera m. in.: FILIPOWICZ Stanisław: August Cieszkowski i Karol Libelt – romantyczny patriotyzm pracy. – NIEDZIELSKA Magdalena: Obraz polskich dążeń niepodległościowych w niemieckiej publicystyce pomorskiej w okresie Wiosny Ludów według „Thorner Wochenblatt”.

66. POPIOLEK Kazimierz: Polska „Wiosna Ludów” na Górnym Śląsku. Poznań: Instytut Zachodni 1948, 81 s. Biblioteka „Przeglądu Zachodniego” z. 3

67. PROTOKOŁY posiedzeń Koła Polskiego w Berlinie. T. 1. Lata Wiosny Ludów 1849–1851. Oprac. i wstęp Zdzisław Grot. Poznań: Państw. Wydaw. Naukowe 1956, 277 s., portr., tabl. Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk. Wydawnictwa Źródłowe Komisji Historycznej t. 12

68. POWSTANIE chochołowskie 1846 roku. Dokumenty i materiały. Oprac. i przygot. do druku Rafał Gerber. Wrocław: Zakł. Narod. im. Ossolińskich 1960, XV, 261 s. Polska Akademia Nauk. Biblioteka Historyczna Roku Mickiewicza. Seria 1: Źródła do Dziejów Polskich Walk Narodowowyzwoleńczych.

69. REWOLUCJA polska 1846 r. Wybór źródeł. Oprac. Stefan Kieniewicz. Wrocław: Zakł. Narod. im. Ossolińskich 1950, LIX, 238 s. Biblioteka Narodowa. Seria 1 nr 132

70. REWOLUCJE 1848 roku w Europie. Wiosna Ludów, przywracanie porządku. Tłum. Elżbieta Sadowska. Warszawa: „BGW” s. 1217–1232, il., fot., mapy, portr. Encyklopedia Larousse Gallimard. Odkrycia Młodych nr 77

71. ROK 1848 w Polsce. Wybór źródeł. Wstęp i objaśnienia Stefan Kieniewicz. Wrocław: Zakł. Narod. im. Ossolińskich 1948, XLIX, 350 s. Biblioteka Narodowa Seria 1 nr 127

72. SIWKOWSKA Janina: Kochanek Justyny w Warszawie! Zbiór szkiców o dawnej Warszawie opartych na dokumentach. Warszawa: KiW 1967, 581 s., il., portr., tabl.

Dot. m. in. Warszawy w okresie Wiosny Ludów.

73. SŁOWNIK historii Polski. Red. nac. Tadeusz Łepkowski. Wyd. 5. Warszawa: Wiedza Powszechna 1969 (s. 459: Wiosna Ludów)

74. STOSUNKI polsko-niemieckie 1831–1848. Wiosna Ludów i okres ją poprzedzający. Materiały Konferencji Komisji Mieszanej UNESCO PRL–RFN do spraw ulepszania podręczników szkolnych w PRL i RFN w zakresie historii i geografii, (Deidesheim, 16–21 maja 1978 r.). Pod red. Włodzimierza Borodzieja i Tadeusza Cegielskiego. Wrocław: Zakł. Narod. im. Ossolińskich 1981, 238 s. Polska Akademia Nauk. Wydział Nauk Społecznych

Zawiera m. in.: BASKE Siegfried: Stosunki niemiecko-polskie w Wielkim Księstwie Poznańskim w l. 1846–1848. – TRZECIAKOWSKI Lech: Stosunki polsko-niemieckie w Wielkim Księstwie Poznańskim w latach 1846–1848. – GALOS Adam: Stosunki gospodarcze w Wielkopolsce i na Śląsku w pierwszej połowie XIX wieku.

75. STOSUNKI polsko-niemieckie 1831–1848. Wiosna Ludów i okres ją poprzedzający. XI Konferencja Wspólnej Komisji Podręcznikowej PRL–RFN Historyków, 16–21 V 1987 r., Deidesheim. Red. Antoni Czubiński, Zbigniew Kulak. Poznań: Instytut Zachodni 1987, 268 s. Materiały Konferencji Wspólnej Komisji Podręcznikowej PRL–RFN [t.] 4

Zawiera m. in.: BASKE Siegfried: Stosunki niemiecko-polskie w Wielkim Księstwie Poznańskim w l. 1831–1848. – TRZECIAKOWSKI Lech: Stosunki polsko-niemieckie w Wielkim Księstwie Poznańskim w latach 1846–1848. – MÜLLER Michael G.: Mit o Polsce i stosunki niemiecko-polskie. Uwagi o periodyzacji historii niemieckiej Polenliteratur okresu przed Wiosną Ludów. – TREUGUTT Stefan: Entuzjazm dla Polski (Polen – Begeisterung) w literaturze niemieckiej po 1830 r.

76. **STUDIA** i materiały do dziejów dawnego uzbrojenia i ubioru wojskowego. Cz. 1. Red. Zbigniew Bocheński. Kraków: Muzeum Narodowe w Krakowie, Stowarzyszenie Miłośników Dawnej Broni i Barwy 1963, 78 s., il.

Zawiera m. in.: ISKRZYCKI Tadeusz: Mundury formacji polskich na Węgrzech w latach 1848/49.

77. **SYDOR** Jerzy: Wiosna Ludów w powiatach górskich Dolnego Śląska. Wrocław: Zakł. Narod. im. Ossolińskich 1969, 297 s., bibliogr. Prace Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego Seria A nr 131

78. **SZKICE** z dziejów Pomorza. Pod red. Gerarda Labudy. Warszawa: Książka i Wiedza

T. 3. Pomorze na progu dziejów najnowszych. Red. Tadeusz Cieślak przy współdz. G. Labudy i Stanisława Hoszowskiego. 1961, 594 s., il., tab., mapy, portr.

Zawiera m. in.: WIŚNIEWSKI Jerzy: Wiosna Ludów na Pomorzu Zachodnim. s. 149–150.

79. **SZKICE** z dziejów Śląska. Pod red. Ewy Małczyńskiej. Warszawa: Książka i Wiedza 1956, VII, 499 s., il., tabl., mapa

Zawiera m. in.: DŁUGOBORSKI Wacław: Rewolucja 1848–1849 r. na Śląsku. s. 103–159.

80. **SZOSTAKOWSKI** Stanisław: Na barykadach wolności. Z dziejów walk o wolność naszą i waszą (1832–1856). Wyd. 2. Warszawa: Wydaw. Szkolne i Pedag. 1986, 127 s., il., portr.

Zawiera m. in.: Czyn zbrojny Adama Mickiewicza (1848–1849). s. 24–54. – Pod Messyną i Katanią. [Udział Polaków w rewolucji sycylijskiej 1848–1849 pod dowództwem L. Mierostawskiego]. s. 55–63. – Na barykadach rewolucji bałkańskiej. [Dot. także L. Mierostawskiego]. s. 64–80. – Południowa Legia Rzeczypospolitej Polskiej. [Rok 1848 w Rumunii]. s. 81–86. – Ojczulek Bem i inni. [Rewolucja 1848 r. na Węgrzech]. s. 87–114.

81. **ŚLĄSK** a czynniki zewnętrzne w XIX–XX wieku. Pod red. Leonarda Smołki. Wrocław: Sudety 1992, 288 s. Uniwersytet Wrocławski, Centrum Badań Śląskoznawczych i Bohemistycznych

Zawiera m. in.: FRAS Zbigniew: Problematyka śląska na łamach prasy galicyjskiej w okresie Wiosny Ludów.

82. **TOCQUEVILLE** Alexis de: Wspomnienia. Tłum. Aleksander Wit Labuda. Wstęp Jan Baszkiewicz. Wrocław: Zakł. Narod. im. Ossolińskich 1987, XLII, 326 s. Biblioteka Narodowa. Seria 2 nr 221

83. **TYROWICZ** Marian: Dzieje ruchu rewolucyjnego na Śląsku w latach 1846–1849. Wyd. nowe popr. i rozsz. Katowice: „Śląsk” 1960, 271 s., il., portr., bibliogr.

Wyd. 1 pt. Udział Śląska w ruchu rewolucyjnym 1846–1849. Warszawa 1949.

84. TYROWICZ Marian: *Polski Kongres Polityczny we Wrocławiu 1848 r.* Kraków: „Czytelnik” 1946, 112 s., tabl. *Studia z Dziejów Myśli i Ruchu Demokratycznego* t. 1

85. TYROWICZ Marian: *Z dziejów polskich ruchów społecznych w XIX wieku.* Warszawa: Lud. Spółdz. Wydaw. 1965, 250 s., portr., bibliogr.

Zawiera m. in.: *Geneza i rozbięcie narad wrocławskich 1848 r. w sprawie Rządu Narodowego.* s. 156–174.

86. *W STULECIE Wiosny Ludów 1848–1948.* Wydaw. zbiorowe pod red. Natalii Gąsiorowskiej. Warszawa: PIW

T. 1: *Wiosna Ludów na ziemiach polskich.* 1948, 417 s.

T. 2: *Wiosna Ludów w Europie.* [Cz. 1]. 1949, 502 s.

T. 3: *Wiosna Ludów w Europie.* Cz. 2. *Zagadnienia ideologiczne.* 1951, 441 s.

T. 4: *Wiosna Ludów. Polscy rewolucjoniści. Sylwety.* 1951, 394 s.

T. 5: *Wiosna Ludów. Teksty i materiały źródłowe.* 1953, 564 s.

Zawiera m. in.: T. 1: KIENIEWICZ Stefan: *Wielkopolska i Prusy Zachodnie w latach 1846–1848.* s. 43–167. – T. 5: PAPROCKI Franciszek: *Walenty Maciej Stefański i Związek Plebejuszy.* s. 347–355.

87. WĘGRZY, Polacy a ich sąsiedzi. *Studia historyczne i literackie.* [Materiały z konferencji naukowej w 1989 r.]. Red. i słowo wstępne Istvan D. Molnar. Warszawa: WIK 1990, 135 s. *Węgierski Instytut Kultury w Warszawie.* Wydawnictwa Węgierskiego Instytutu Kultury [nr] 13

Zawiera m. in.: MISKOLCZY Ambrus: *Siedmiogród a rewolucja węgierska 1848–1849.* – KOVACS Istvan: *Polityczne i estetyczne poglądy Władysława Bentkowskiego – żołnierza Wiosny Ludów.*

88. WIELKA Emigracja i sprawa polska a Europa (1832–1864). Pod red. Sławomira Kalembki. Toruń: UMK 1980, 232 s. *Uniwersytet im. Mikołaja Kopernika w Toruniu.* Rozprawy. *Prace Instytutu Historii i Archiwistyki UMK*

Dot. m. in. okresu Wiosny Ludów.

89. WIOSNA Ludów w Królestwie Polskim. Organizacja 1848 roku. Red. W. A. Djakow, Stefan Kieniewicz, Wiktoria Śliwowska. Wrocław: Zakł. Narod. im. Ossolińskich 1994, 584 s. *Polski Ruch Wyzwoleńczy i Polsko-Rosyjskie Więzi Społeczno-Kulturalne w XIX Wieku.*

90. *Z DZIEJÓW współpracy Polaków, Ukraińców i Rosjan.* Red. Karp J. Dzedźuła, Władysław A. Serczyk. Kraków: Państw. Wydaw. Naukowe 1975, 211 s. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego* nr 416

Zawiera m. in.: KOZIK Jan: *Stosunki ukraińsko-polskie w Galicji w okresie rewolucji 1848–1849.*

91. *ZARYS historii Polski.* Pod red. Janusza Tazbira. Warszawa: PIW 1979, 860 s., il., pl.

Zawiera m. in.: LESKIEWICZOWA Janina: *Wiosna Ludów.* s. 458–465.

92. ŻYCHOWSKI Marian: *Rok 1846 w Rzeczypospolitej Krakowskiej i Galicji.* Warszawa: „Książka i Wiedza” 1956, 369 s., il., portr.

b. Artykuły

93. ADAMEK Kazimierz: Polskie gwardie narodowe w Galicji w 1848 roku. *Stud. Mater. do Hist. Wojsk.* 1973 t. 19 cz. 1 s. 273–293

94. BARSZCZEWSKA Alina: Kulisy konspiracji rewolucyjnej w dobie Wiosny Ludów na obszarze okręgu łódzkiego. *Rocz. Łódzki* 1970 t. 14 s. 231–243

95. BARTEL Wojciech: Rewolucja krakowska 1846 roku na tle niektórych polskich koncepcji społeczno-politycznych lat 1831–1846. *Czas. Praw.-Hist.* 1957 z. 1 s. 131–226

96. BATOWSKI Henryk: Z pokłosa Wiosny Ludów w dziejopisarstwie słowiańskim. *Kwart. Hist.* 1949 s. 113–118

97. BUKOWSKI Stanisław: Z zagadnień położenia klasy robotniczej w łódzkim okręgu przemysłowym w latach kryzysu 1847–1848. *Rocz. Łódzki* 1970 t. 14 s. 341–361

98. DJAKOW Władimir: Warszawska organizacja konspiracyjna 1848 roku. (Edward Domaszewski, Henryk Krajewski, Romuald Świerżbiński i inni). *Kwart. Hist.* 1976 nr 2 s. 353–379

99. EISENBACH Artur: Emancypacja Żydów w latach rewolucji 1848–1849. – Emancypacja Żydów w dobie rewolucji Wiosny Ludów. Aktywność i świadomość polityczna Żydów. *Biul. Żyd. Inst. Hist.* 1987 nr 2 wyd. 1988 s. 3–22, Sum., nr 3/4 wyd. 1988 s. 21–44, Sum.

100. EISENBACH Artur: Hotel Lambert wobec sprawy żydowskiej w przededniu Wiosny Ludów. *Prz. Hist.* 1976 z. 3 s. 369–398, Rés.

101. FELICZAK Wacław: Wpływ problemu narodowościowego na społeczne oblicze rewolucji węgierskiej 1848 r. *Kwart. Hist.* 1963 nr 2 s. 387–403, Rés., Rez.

102. FREDRO J. A.: Wspomnienia Kampanii Węgierskiej z roku 1848–1849... Porucznika 2-go Pułku Ułanów Legionu Polskiego. *Akcent* 1989 nr 3 s. 178–186

103. HAHN Hans Henning: Stosunki między polskim narodowym ruchem wyzwoleniczym a liberalizmem niemieckim w okresie przed Wiosną Ludów. Tłum. Danuta Sochacka-Csató. *Rocz. Hist.* 1976 s. 139–163

104. HANDELSMAN Marcei: Rok 1848. Przegląd zagadnień międzynarodowych. *Prz. Hist.* 1948 t. 38 s. 7–36

105. HEMPEL Karl Friedrich: Wrocławska Wiosna Ludów. Tłum. z niem. Joanna Gromadzka. *Odra* 1996 nr 12 s. 28–31

106. HILDEBRANDT Günther: Prawicowi liberałowie w kościele św. Pawła i walka wyzwolenicza narodów sąsiadujących z Niemcami latem 1848 r. *Kwart. Hist.* 1981 nr 1 s. 137–155

107. JANION Maria: Literatura i spiszek. Spiskowiec romantyczny? *Pani. Lit.* 1976 z. 4 s. 23–61

Przygotowane do wydania dokumenty śledztwa prowadzonego w związku z konspiracjami lat 1833–1849.

108. KIENIEWICZ Stefan: Echa „Trybuny Ludów” we Włoszech. *Kwart. Hist.* 1956 nr 4–5 s. 153–158

109. KIENIEWICZ Stefan: Polski dorobek naukowy stulecia Wiosny Ludów. *Kwart. Hist.* 1949 s. 90–104

110. KIENIEWICZ Stefan: Sprawa włościańska w Galicji w 1848. *Prz. Hist.* 1948 t. 38 s. 61–128, Rés.

111. KIPA Emil: Stan badań nad rokiem 1848 w Polsce. *Kwart. Hist.* 1948 s. 1–11

112. KNAPOWSKA Wisława: Rok 1848 na Pomorzu Zachodnim w świetle dokumentów rejencji szczecińskiej. *Spraw. PTPN* 1950–1951 nr 1 wyd. 1960 s. 80–84

113. KRASIŃSKI Z.: Polska wobec burzy 1848. *Znaki Czasu* 1990 nr 20 s. 5–11

114. LEŚNODORSKI Bogusław: Polskie prądy ideowe w przeddzień Wiosny Ludów. *Wiedza i Życie* 1948 nr 8/9 s. 733–744

115. ŁUKASZEWICZ Witold: Rok 1848 na ziemiach polskich. *Wiad. Hist.* 1848 nr 3 s. 40–59

116. ŁYCZYWEK Roman: Adwokaci polscy w roku Wiosny Ludów. *Palestra* 1971 nr 7/8 s. 61–68

117. MAUERSBERGER Adam: Ideologia polityczna Mickiewicza w 1848 i 1849 roku. Legion Polski, Skład zasad i Trybuna Ludów. *Twórczość* 1954 nr 9 s. 139–156

118. MISSALOWA Gryzelda: Sprawa włościańska w Polsce w latach 1846–1848. *Wiad. Hist.* 1948 nr 3 s. 60–73

119. MUSZAŁSKI Eugeniusz: Gdzie język polski, tam Polska. Wybuch rewolucji 1848 roku nazywanej Wiosną Ludów przyjęto na Warmii i Mazurach. *Warmia i Mazury* 1981 nr 1 s. [26–27]

120. PAŁOSZ Jerzy: Zapomniana rewolucja. (Rok 1848 w Galicji). *Tyg. Powsz.* 1985 nr 18 s. 4–5

121. PRZEMSKI Leon: Zagadnienie wojny partyzanckiej w dobie Wiosny Ludów. *Wiedza i Życie* 1948 s. 430–436

122. STANOWISKO polityczne Józefa Dzierzkowskiego podczas Wiosny Ludów. Oprac. Janina Rosnowska, Kazimierz Chruściński. *Prz. Hum.* 1970 nr 1 s. 113–128

123. STEPIŃSKI W.: Stowarzyszenia liberalne i demokratyczne w Szczecinie w 1848 i na początku 1849 r. – Kontrofensywa prawicy i klęska obozu demokratycznego (wrzesień 1848 – luty/marzec 1849 r.). Cz. 1–2. *Mater. Zach.-Pom.* 1987 t. 33 s. 255–326, tab., Zsfg

124. STOLARCZYK Marian: Powstanie lwowskiego Komitetu Narodowego w 1848 r. – Reorganizacja i upadek lwowskiej Centralnej Rady Narodowej w 1848 r. *Zesz. Nauk. WSP w Rzeszowie* nr 1, 3 Seria Społeczno-Pedagogiczna i Historyczna 1990 z. 1 s. 9–14, 1991 z. 2 s. 33–55, Zsfg

125. TYROWICZ Marian: Historiografia polska wobec zagadnienia ruchu rewolucyjnego 1846–1849. *Wiad. Hist.* 1948 s. 84–97

126. TYROWICZ Marian: Tematyka dziejów 1848/9 w jubileuszowej historiografii obcej. *Kwart. Hist.* 1949 s. 105–112

127. WERFEL Roman: Oblicze „Wiosny Ludów”. *Nowe Drogi* 1948 nr 7 s. 5–24

128. WOJTKOWSKI Andrzej: Komisja uzbrojenia narodowego 1848–1849. *Rocz. Hum.* 1953 t. 4 z. 4 wyd. 1957 s. 237–265

129. ZAKRZEWSKI Tadeusz: Życie polskie w Toruniu podczas Wiosny Ludów. *Rocz. Toruń.* 1978 wyd. 1979 s. 159–183

130. ŻYWCZYŃSKI Mieczysław: Rząd Królestwa Kongresowego i kler katolicki w przeddzień 1848 r. *Prz. Hist.* 1948 t. 38 s. 129–136

3. Literatura i sztuka. Czasopiśmiennictwo

a. Dzieła

131. ADRJAŃSKI Zbigniew: Złota księga pieśni polskich. Pieśni, gawędy, opowieści. Warszawa: Oficyna Wydaw. Volumen; Wydaw. Bellona 1997 382 s., il., nuty, portr.

Zawiera m. in.: Trzy pieśni dziwne okresu międzypowstaniowego. Posępność... Z dymem pożarów. Marsz Microsławskiego. s. 104–107

132. BARDOS Laszlo: Kapitan lansjerów. Tłum. E. Sperlingowa. Warszawa: Wydaw. MON 1956, 181 s.
Powieść dot. Wiosny Ludów na Węgrzech.
133. „BOŚMY wszyscy dziećmi jednej matki Polski...” Wielkopole w powstaniach narodowych 1794–1918/19. Wystawa [w Muzeum Narodowym w Poznaniu], grudzień 1983 – styczeń 1984. [Katalog]. Oprac. red. Tadeusz A. Jakubiak. Poznań: MN 1983, 355 s., il., tabl., bibliogr.
Zawiera m. in.: GROT Zdzisław: Poznańska Wiosna Ludów 1848. s. 66–88.
134. BRZOZA Jan: Dziewiąty batalion. Wyd. 3. Warszawa: Wydaw. MON 1956, 287 s.
135. CHAMIEC Jadwiga: Trójkolorowa kokarda. [Powieść]. Il. Stanisław Rozwadowski. Wyd. 9. Warszawa: Nasza Księgarnia 1978, 270 s.
136. CHAMIEC Jadwiga: Żelazne wrota. Wyd. 2. Warszawa: Czytelnik 1965, 694 s.
Złamana szpada. „Żelaznych wrót” cz. 3. 1960, 292 s.
Powieść dot. Wiosny Ludów na Węgrzech.
137. DOKUMENTY Tysiąclecia. Katalog wystawy. Poznań: Archiwum Państwowe Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego 1966 (s. 48–49: Rok 1848 – Wiosna Ludów)
138. DZIEJE Polski w malarstwie i poezji. [Album]. Oprac. Janusz Wałek. Warszawa: Wydaw. Interpress 1987, 311 s., tabl.
Zawiera m. in.: MIEROSŁAWSKI Ludwik: Marsz Mierosławskiego przed bitwą pod Miłosławiem. [Wiersz]. s. 224. – GUMIŃSKI Polikarp: Powstańcy 1848 roku w więzieniu w Magdeburgu. s. 225.
139. FENIKOWSKI Franciszek: Zapadły zamek. [Powieść]. Warszawa: Lud. Spółdz. Wydawnicza 1958, 771 s., il.
Dot. m. in. udziału Floriana Ceynowy w powstaniu wielkopolskim 1848 r.
140. HELSZTYŃSKI Stanisław: Pluton kosynierów. [Powieść]. Wyd. 3. Warszawa: Lud. Spółdz. Wydawnicza 1970, 400 s., il.
Powstanie wielkopolskie 1848 r.
141. KAMIŃSKI Ireneusz Gwidon: Węgierska opowieść. [Wyd. 3]. Szczecin: KAW 1986, 386 s.
Powieść dot. Wiosny Ludów na Węgrzech.
142. KATALOG Wystawy 1848 roku. [Aut.] Mieczysław Chojnacki, Zofia Stefańska, Stanisław Kalabiński. Warszawa: MWP 1948, 103 s., tabl. Muzeum Wojska Polskiego. Katalog Specjalny nr 2
143. KOŹMIŃSKI Karol: Elwira. Powieść z lat Wiosny Ludów. Warszawa: Wydaw. MON 1969, 317 s.

144. ŁUBIEŃSKI Tomasz: Czerwono-biały. Wyd. 2. Kraków: Wydaw. Literackie 1983, 134 s.

Dot. Ludwika Mierosławskiego.

MALUŚKIEWICZ P.: Wielkopolskim traktem. [M. in. wiersz W. Syrokomli „Na mogile poległych w Książu 1848 r.”] = poz. 230

145. MUSZYŃSKA-HOFFMANOWA Hanna: Listy Pauliny. [Powieść]. Warszawa: Pax 1970, 206 s.

146. MUSZYŃSKA-HOFFMANOWA Hanna: Orlątka z Panną. Warszawa: Pax 1974, 248 s.

Powieść dot. Bogusławy, córki Jana Henryka Dąbrowskiego m. in. w okresie Wiosny Ludów w Wielkopolsce.

147. PANEK Waclaw: Polski Śpiewnik Narodowy. Poznań: Grupa Wydaw. „Słowo” sp. z o.o. 1996, 318 s., il., fot., portr., nuty, bibliogr.

Zawiera m. in.: Marsz Mierosławskiego. s. 159.

148. PATKOWSKI Maciej: Mały diabeł z Batignolles. [Powieść]. Warszawa: Nasza Księgarnia 1972, 134 s.

149. POEZJA Wiosny Ludów. Zebrał, wstępem i objaśnieniami zaopatrzył Bogdan Zakrzewski. [B. m.]: Ogólnopolski Komitet Obchodu Stulecia Wiosny Ludów 1948, 72 s.

150. PRZEMSKI Leon: Gwardia Lelewela. – Tajemnica cmentarza w Podgórzu. – Chłopiec z przedmieścia St. Antoine. – Barykada na ulicy Myrrha. Warszawa: Nasza Księgarnia 1957, 272 s., portr.

Opowiadanie „Chłopiec z przedmieścia St. Antoine” dot. Francji w okresie Wiosny Ludów. Wyd. samoistne 1956, 82 s.

151. REWOLUCJA 1848–49 w oczach epoki. *Nowiny Lit.* 1948 nr 47–49

Ryciny współczesne z objaśnieniami Mariana Tyrowicza.

152. SZKIC olejny do obrazu Panorama obrony Grodziska Wlkp. z 1848 roku. [Wystawa pracy Tomasza Akusza w Muzeum Ziemi Grodziskiej w Grodzisku Wlkp. Grodzisk Wlkp.]: Biuro Promocji 1996, il., portr., składanka

153. WACHOWIAK Eugeniusz: ...Co nam obca przemoc wzięła kosą odbierzemy... Wiosna wielkopolskiego ludu w słowie z materii faktu wziętym 1846–1848. Wyd. 2. Oprac. graf. Zbigniew Kaja. Poznań: Wydaw. Poznańskie 1982, 157 s., il., portr., mapa

154. WACHOWIAK Eugeniusz: Płonąca satnica. Wielkopole w powstaniach narodowych i w ruchu oporu 1794–1944. Oprac. graf. Chrystian Gomolec. Poznań: Wydaw. Poznańskie 1988, 115 s., il.

Zawiera m. in.: [Rok] 1848. s. 49–60.

155. WIOSNA Ludów w Wielkopolsce. W 120 rocznicę. Katalog wystawy objazdowej, Poznań, marzec 1968. Oprac. nauk. Maria Szczepaniak, Magdalena Warkoczewska. Poznań: Muzeum Historii Ruchu Robotniczego, Pałac Kultury w Poznaniu 1968, 89 s., il., portr.

156. VOYNICH Ethel Lilian: Szerszeń. [Powieść]. Tłum. Maria Kreczowska. Wyd. 11. Warszawa: Iskry 1975, 386 s.

157. WOJCIECHOWSKA Maria: Przyczynek do ikonografii Wiosny Ludów. *Stud. Muzeal.* 1970 z. 8 s. 107–110

Miniaturki Leona Kaplińskiego – portrety więźniów polskich z l. 1846–1848.

158. ZAWIEYSKI Jerzy: Wawrzyny i cyprysy. Warszawa: Czytelnik 1966, 329 s.

Powieść biograficzna dot. gen. Aleksandra Milbitza.

159. ZUBEK Ludo: Wiosna Adeli. [Powieść]. Przeł. Emilia Witwicka. Il. Julita Gadomska. Wyd. 2. Warszawa: Nasza Księgarnia 1978, 266 s.

b. Opracowania

160. CIEŚLAK Tadeusz: „Biedaczek”. (Czasopismo ludowe z okresu Wiosny Ludów). *Rocz. Hist. Czasop. Pol.* 1962 t. 1 s. 112–127

161. DULCZEWSKI Zygmunt: Prasa „ludowa” w Wielkim Księstwie Poznańskim w okresie Wiosny Ludów 1848–1850. *Stud. Mater. Dziej. Wielkop.* 1956 z. 2 s. 109–153

162. DULCZEWSKI Zygmunt: Z dziejów prasy ludowej w Wielkim Księstwie Poznańskim 1848–1850. Warszawa: Lud. Spółdz. Wydawnicza 1957, 157 s., il., mapa

163. FENIKOWSKI Franciszek: Żołnierze bez mundurów. Rzecz o księgarzach poznańskich z okresu „Wiosny Ludów”. *Prz. Księg.* 1948 nr 15/16 s. 227–228, nr 17 s. 246–248, nr 18 s. 262–263, nr 19 s. 282–283, nr 20 s. 298–299

164. GARBACZOWSKA Janina: Satyra krakowska w okresie Wiosny Ludów. *Życie Lit.* 1951 nr 10 s. 7

165. GZELLA Grażyna: Węgierska rewolucja i powstanie 1848–1849 na łamach „Wielkopolanina”. *Kwart. Hist. Prasy* 1992 nr 1 s. 59–69

166. JANION Maria, ŻMIGRODZKA Maria: Romantyzm i historia. Warszawa: PIW 1978, 638 s., bibliogr., tabl.

Zawiera m. in.: Tragedia historyczna 1846 r. s. 490–508. – Wiosna ludu i Wiosna Ludów. s. 508–518. – Romantyczny teatr rewolucji. s. 518–525. – Rewolucja wieszczów. s. 525–531. – U kresu romantyzmu. s. 531–535

Literatura i sztuka okresu Wiosny Ludów.

167. KOWALCZYKOWA Alina: Wiosna Ludów. W: SŁOWNIK literatury polskiej XIX wieku. Pod red. Józefa Bachórzea i Aliny Kowalczykowej. Wrocław: Zakł. Narod. im. Ossolińskich 1995 s. 1032–1034, bibliogr.

168. KOWALSKA Aniela: Rok 1848 w świetle krakowskiej publicystyki satyrycznej oraz pieśni i pisemek ulotnych. *Prz. Hum.* 1966 nr 1 s. 101–110

169. LIBERA Zdzisław: Mickiewicz – Słowacki – Krasiński – Norwid w r. 1848. *Polonistyka* 1948 nr 3 s. 13–20

Odb. Warszawa: Państ. Zakł. Wydaw. Szkolnych 1948, 8 s.

170. LITERATURA polska wobec rewolucji. Praca zbiorowa pod red. Marii Janion. Warszawa: PIW 1971, 586 s.

Zawiera m. in.: RAWIŃSKI Marian: Rok 1846 w literackiej legendzie. s. 110–145.

171. LUTMAN R.: Polska poezja ulotna z r. 1848 w zbiorach Biblioteki Zakładu im. Ossolińskich. *Ze Skarbca Kultury* 1953 z. 2 s. 99–112

172. MAKOWIECKI Tadeusz: Norwid a rok 1848. *Pam. Lit.* 1952 s. 71–92

173. MICHAŁOWSKI Przemysław: Powstańcy 1848 roku Polikarpa Gumińskiego. *Stud. Muzeal.* 1957 z. 3 s. 159–168

Obraz malarza wielkopolskiego z I połowy XIX w.

174. POTEPA Stanisław: „Rabacja 1846 r.” Jana Lorenowicza. *Biul. Hist. Szt.* 1976 nr 2 s. 126–134

175. ROMANTYCY i rewolucja. Studia. Red. A. Kowalczykowa. Wrocław: Zakł. Narod. im. Ossolińskich 1980, 215 s. Polska Akademia Nauk. Instytut Badań Literackich

Zawiera m. in.: ZAKRZEWSKI B.: Wiersze ulotne polskiej Wiosny Ludów. – PAWŁOWICZOWA M.: Polskie czasopisma cieszyńskie w okresie Wiosny Ludów. – SUDOLSKI Z.: Krasiński wobec roku 1848. – KOWALCZYKOWA A.: Słowacki wobec Wiosny Ludów. – TROJANOWICZOWA Z.: Polityka kulturalna Hotelu Lambert po Wiośnie Ludów.

Prace wygłoszone na konferencji naukowej „Literatura wobec Wiosny Ludów”.

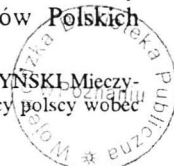
176. SŁOWNIK literatury polskiej XIX wieku. Pod red. Józefa Bachórzea i Aliny Kowalczykowej. Wrocław: Zakł. Narod. im. Ossolińskich 1995, 1112 s. Vademecum Polonisty

Zawiera m. in.: KOWALCZYKOWA Alina: Wiosna Ludów. s. 1032–1034, bibliogr.

177. TYROWICZ Marian: Wpływ prądów rewolucyjnych na rozwój prasy europejskiej 1789–1849. *Zesz. Prasozn.* 1961 nr 3 s. 49–58

178. [TYSIĄC osiemset czterdziesty ósmy]. 1848. W stulecie Wiosny Ludów. Literaci lubelscy. Lublin: Związek Zawodowy Literatów Polskich Oddział Lubelski 1948, 202 s.

Zawiera m. in.: WOJTKOWSKI Andrzej: Rok 1848. s. 7–45. – ŻYWCZYŃSKI Mieczysław: Pius IX i rewolucja 1848 r. s. 48–57. – KLEINER Juliusz: Wielcy romantycy polscy wobec

roku 1848. s. 126–129. – HAHN Wiktor: Juliusz Słowacki, Zygmunt Krasiński i Cyprian Kamil Norwid w roku 1848. Materiały bibliograficzne. s. 171–200.

179. WARKOCZEWSKA Magdalena: Malarstwo i grafika epoki romantyzmu w Wielkopolsce. Dzieje i funkcje. Warszawa – Poznań: Państw. Wydaw. Naukowe 1984, 284 s., il., portr. Wydział Kultury i Sztuki Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu. Biblioteka Kroniki Wielkopolski

Zawiera m. in.: Malarstwo i grafika wobec wydarzeń z lat 1846–1848. s. 119–156.

180. WARKOCZEWSKA Magdalena: Pomysł pomnika w Sokołowie dał C. K. Norwid. *Wielkopolska* 1987 nr 16 s. 8–10, il.

Projekty uczczenia przez Wielkopolan poległych w bitwie pod Sokołowem w 1848 r.

181. WOJTKOWSKI Andrzej: Nawoływanie do zbratania się ludów w r. 1848 słowami „Ody do młodości” w przekładzie niemieckim. *Rocz. Hum.* 1954/55 wyd. 1956 s. 337–339

182. WYBÓR tekstów do dziejów kultury Wielkopolski. Red. Roman Pollak. Poznań: Wydaw. Poznańskie 1962, 455 s. Kuratorium Okręgu Szkolnego Poznańskiego, Wojewódzka Biblioteka Pedagogiczna w Poznaniu

Zawiera m. in.: SŁOWACKI w Poznaniu [w 1848 r.]. s. 157–159. – „GAZETA Polska” o braterstwie ludów. s. 159–160.

183. Z DZIEJÓW prasy wielkopolskiej XIX–XX wieku. T. 3. Praca zbiorowa pod red. Marcelego Kosmana. Poznań: Polski Dom Wydaw. „Ławica” 1997, 214 s., Zsfg

Zawiera m. in.: SPALENIAK Wojciech: Encyklopedyczny zarys dziejów prasy wielkopolskiej (1794–1939). s. 14–35, bibliogr.

Dot. m. in. okresu Wiosny Ludów.

184. ZAKRZEWSKI Bogdan: Polska poezja Wiosny Ludów. *Pam. Lit.* 1974 z. 1 s. 73–81

185. ZAKRZEWSKI Bogdan: Rewolucjonizm w polskiej poezji okolicznościowej 1848 r. *Prz. Zach.* 1948 nr 5 s. 465–478

186. ZAWIALSKA Maria: Czasopisma Wiosny Ludów drukowane w ZNi.O [Zakładzie Narodowym im. Ossolińskich]. *Ze Skarbca Kultury* 1967 z. 19 s. 199–229, tabl.; *Spraw. Wrocł. Tow. Nauk.* Seria A t. 22 1967 wyd. 1969 s. 16–17

187. ZJAZD Naukowy Polonistów, 10–13 grudnia 1958. Red. Kazimierz Wyka. Współpraca Aniela Piorunowa. Wrocław: Zakł. Narod. im. Ossolińskich 1960, 621 s., tabl., bibliogr.

Zawiera m. in.: ZAKRZEWSKI Bogdan: Z życia literackiego Wielkopolski okresu Wiosny Ludów. s. 577–605.

4. Wiosna Ludów w Wielkopolsce 1848 r.

a. Pozycje zwarte

188. BOMBICKI Maciej Roman: Bazar poznański. Lata świetności. Poznań: Polski Dom Wydaw. „Ławica” 1995 (s. 35–38: Powiew Wiosny Ludów)

189. BORAS Zygmunt, DWORECKI Zbigniew: Piła. Zarys dziejów (do roku 1945). Piła: Urząd Miejski 1993 s. 90

190. BORAS Zygmunt, TRZECIAKOWSKI Lech: W dawnym Poznaniu. Fakty i wydarzenia z dziejów miasta do roku 1918. Poznań: Wydaw. Poznańskie 1971 s. 276–291, portr.

191. BORTNOWSKI Władysław: Rok 1848 w Wielkopolsce (w stulecie „Wiosny Ludów”). Łódź 1948, 31 s.

192. BORYS Zygmunt: Książ Wielkopolski. Zarys dziejów. Jarocin: Agencja Reklamowo-Promocyjna „Romar” [1996], 229 s., il., tabl., bibliogr.

Zawiera m. in.: Miasto w 1848 r. Pokłosie wydarzeń z 29 kwietnia. s. 87–94.

193. CZUBIŃSKI Antoni: Postępowo-rewolucyjne i narodowo-wyzwoleńcze tradycje Wielkopolski. Poznań: KAW 1983 (s. 48–68: Wielkopolski zryw w dobie Wiosny Ludów (1846–1848))

DULCZEWSKI Z.: Z dziejów prasy ludowej w Wielkim Księstwie Poznańskim 1848–1850 = poz. 162

194. DZIEJE Gniezna. Pod red. Jerzego Topolskiego. Warszawa: Państw. Wydaw. Naukowe 1965, 942 s., il., fot., portr., bibliogr.

Zawiera m. in.: TRZECIAKOWSKI L.: Udział Gnieźnian w walkach narodowowyzwoleńczych. s. 510–514.

195. DZIEJE Opalenicy. Praca zbiorowa pod red. Czesława Łuczaka. Poznań: Wydaw. „ABOS” 1993 s. 145

196. DZIEJE Pleszewa. Oprac. zbiorowe pod red. Mariana Drozdowskiego. Kalisz: Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk 1989, 414 s., il., fot., tab., bibliogr.

Zawiera m. in.: BRÓDKA Stanisław: Udział pleszewian w walkach o niepodległość i utrzymanie odrębności narodowej. s. 96–102.

197. DZIEJE Poznania. 1793–1918. T. 2. Pod red. Jerzego Topolskiego i Lecha Trzeciakowskiego. Warszawa – Poznań: Wydaw. Naukowe PWN 1994, 787 s., il., fot., portr., pl., mapy

Zawiera m. in.: TRZECIAKOWSKI Lech: Wiosna Ludów. s. 334–345.

198. DZIEJE Rogoźna. Praca zbiorowa pod red. Zygmunta Borasa. Poznań: Wydaw. „Lega” 1993, 287 s., fot., tab., bibliogr. Urząd Wojewódzki w Poznaniu. Wydział Kultury i Sztuki. Biblioteka „Kroniki Wielkopolski”. Seria: Dzieje Miast Wielkopolski nr 2

Zawiera m. in.: ESMAN Janusz: Wiosna Ludów w Rogoźnie. s. 117–123.

199. DZIEJE Śremu. Pod red. Stefana Chmielewskiego. Warszawa – Poznań: Państw. Wydaw. Naukowe 1972, 429 s., il., fot., portr., bibliogr. Polskie Towarzystwo Historyczne Oddział w Poznaniu

Zawiera m. in.: CHMIELEWSKI Stefan: Pod zaborami pruskimi. s. 204–206.

200. DZIEJE Środy Wielkopolskiej i jej regionu. Praca zbiorowa pod red. Stanisława Nawrockiego. [T. 1]. Środa Wlkp.: [Urząd Miasta i Gminy w Środzie Wlkp.] 1990, 182 s., fot., portr., tabl.

Zawiera m. in.: GOMOLEC Ludwik, NAWROCKI Stanisław: Pod zaborem pruskim 1793–1918. s. 158–163.

201. DZIEJE Wągrowca. Praca zbiorowa pod red. Edmunda Makowskiego. Poznań: Wydaw. WBP 1994 s. 102–103

202. DZIEJE Wielkopolski. Przew. kom. red. Czesław Łuczak. Poznań: Wydaw. Poznańskie 1969 –

T. 2. Lata 1793–1918. Pod red. Witolda Jakóbczyka. 1973, 990 s., il., fot., portr., mapy, tabl.

Zawiera m. in.: PAPROCKI Franciszek: Polska działalność konspiracyjna i represje pruskie w latach 1831–1847. s. 186–202. – JAKÓBCZYK Witold: Powstanie w Wielkopolsce w roku 1848. s. 202–211. – JAKÓBCZYK Witold: Sprawy polityczne w latach 1848–1850. s. 211–217. – JAKÓBCZYK Witold: Liga Polska i inne stowarzyszenia. s. 217–225.

203. DZIEJE Wielkopolski w wypisach. Pod red. Zdzisława Grota. Warszawa: Państw. Zakł. Wydaw. Szkolnych 1963, 364 s., il., portr.

Zawiera m. in.: LUD w powstaniu wielkopolskim 1848 r. s. 189–191.

204. DZIEJE wsi wielkopolskiej. Praca zbiorowa pod red. Władysława Rusińskiego. Poznań: Wydaw. Poznańskie 1959, 427 s., il., fot., bibliogr.

Zawiera m. in.: PAPROCKI Franciszek: Udział chłopca wielkopolskiego w walkach narodowyzwoleńczych w XIX wieku. s. 201–231.

205. DZIEJE ziemi gostyńskiej. Praca zbiorowa pod red. Stanisława Sierpowskiego. Poznań: Wydaw. Naukowe UAM 1979, 710 s., il., fot., portr., bibliogr., Sum., Zsfg, Rez. Polskie Towarzystwo Historyczne Oddział w Poznaniu

Zawiera m. in.: JANKOWIAK Stanisław: W okresie zaborów (1793–1918). s. 217–223.

206. DZIESIĘĆ wieków Poznania. T. 1. Dzieje społeczno-gospodarcze. Red. Kazimierz Malinowski. Warszawa: Wydaw. Sztuka 1956, 344 s., il., tab.

Zawiera m. in.: GROT Zdzisław, PAPROCKI Franciszek, ROGALA Władysław: Wiosna Ludów 1848 r. s. 140–142.

EISENBACH A.: Emancypacja Żydów na ziemiach polskich 1785–1870 na tle europejskim. [M. in. w zaborze pruskim] = poz. 23

207. ENCYKLOPEDIA historii Polski. Dzieje polityczne. Red. prowadzący Jacek Biernacki. T. 2. Warszawa: Morex s.c. 1995, 664 s., il., portr.

Zawiera m. in.: [A. S.]: Powstanie poznańskie 1848. s. 208–209, mapka.

208. ESMAN Janusz: Wiosna Ludów w Rogoźnie. Rogoźno: Towarzystwo Przyjaciół Rogoźna, Muzeum Regionalne 1987, 14 s. Rogozińskie Zeszyty Historyczne nr 2

209. FELIŃSKI Zygmunt Szczęsny: Pamietniki. Oprac., przygot. do druku i opatrzyl przedmową Eligiusz Kozłowski. Warszawa: Pax 1986 (s. 329–360: Wypadki poznańskie)

FENIKOWSKI F.: Zapadły zamek. [Powieść] = poz. 139

210. FRANKIEWICZ Bolesław: Z dziejów ziemi pobiedziskiej. Pobiedziska: [Rada Miasta i Gminy w Pobiedziskach] 1988 [właśc. 1991] s. 46–47

211. GOMOLEC Ludwik: Ziemia średzka przed stu laty. Środa [Wlkp.]: Nakł. PRN w Środzie 1948, 94 s., bibliogr.

GROT Z.: Poznańska Wiosna Ludów 1848. W: „BOŚMY wszyscy dziećmi jednej matki Polski ...” = poz. 133

212. GROT Zdzisław: Działalność posłów polskich w sejmie pruskim w latach 1848–1850. Poznań: Wydaw. Poznańskie 1961, 400 s., fot., portr., bibliogr., Zsfb

Zawiera m. in.: Problem Wielkiego Księstwa Poznańskiego [w 1848 r.]. s. 81–121.

213. GROT Zdzisław: Oreźny czyn poznańskiej Wiosny Ludów 1848. Poznań: Wojewódzki Komitet Obchodu Wiosny Ludów 1948, 39 s.

214. GROT Zdzisław, PAPROCKI Franciszek: Szkice poznańskie 1794–1864. Warszawa: Wiedza Powszechna 1957, 218 s., fot., portr.

Zawiera m. in.: Spiski lat czterdziestych. s. 74–115. – Wiosna Ludów. s. 148–173.

215. GRZEŚ Bolesław, KOZŁOWSKI Jerzy, KRAMSKI Aleksander: Niemcy w Poznańskim wobec polityki germanizacyjnej 1815–1920. Pod red. Lecha Trzeciakowskiego. Poznań: Instytut Zachodni 1976, 472 s. Studium Niemcoznawcze Instytutu Zachodniego nr 29

Zawiera m. in.: KOZŁOWSKI Jerzy: Wybuch nastrojów nacjonalistycznych w latach Wiosny Ludów (1848–1849). s. 69–152.

GZELLA G.: Węgierska rewolucja i powstanie 1848–1849 na łamach „Wielkopolanina” = poz. 165

216. HELLWIG Jan: Rola Towarzystwa Naukowej Pomocy im. Karola Marcinkowskiego w awansie społeczno-zawodowym młodzieży polskiej. Poznań: Wydaw. Eruditus s.c. 1994, 119 s., tab.

Zawiera m. in.: Wpływ wydarzeń Wiosny Ludów i Kulturkampfu na działalność Towarzystwa. s. 43–47.

HEL SZTYŃSKI S.: Pluton kosynierów. [Powieść] = poz. 140

217. HISTORIA 1789–1990. Wybór tekstów źródłowych dla szkół średnich. Oprac. Jerzy Eisler, Melania Bobańska-Bondaruk. Warszawa: Wydaw. Naukowe PWN 1995, 308 s.

Zawiera m. in.: Artykuł o wydarzeniach poznańskich 1848 r. zamieszczony w „Demokracie Polskim”. s. 68–69.

JABŁOŃSKI H.: Międzynarodowe znaczenie polskich walk narodowo-wyzwoleńczych XVII i XIX w. [M. in. Związek Plebejuszy i powstanie poznańskie 1848 r.] = poz. 39

218. JAKÓBCZYK Witold: Studia nad dziejami Wielkopolski w XIX w. (Dzieje pracy organicznej). T. 1. 1815–1850. Poznań: PTPN 1951, 206 s. Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk. Wydział Historii i Nauk Społecznych. Prace Komisji Historycznej t. 16 z. 2

Zawiera m. in.: Powstanie Ligi Polskiej. s. 101–124.

219. JAKÓBCZYK Witold: W poznańskim Bazarze. 1838–1939. Poznań: Wydaw. Poznańskie 1986 s. 27–28

220. KARWOWSKI Stanisław: Historia Wielkiego Księstwa Poznańskiego. T. 1. 1815–1852. Warszawa: Wydaw. Artyst. i Filmowe 1981, 588 s., portr.

Przedr. fotooffs. Oryg. Poznań: Nakł. Braci Winiewiczów 1918

Zawiera m. in.: Okres IV. Rok 1846. s. 330–355. Okres V. Rok 1848. s. 356–556.

KIENIEWICZ S.: Historia Polski 1795–1918 = poz. 43

KIENIEWICZ S.: Wielkopolska i Prusy Zachodnie w latach 1846–1848. W: W STULECIE Wiosny Ludów 1848–1948. T. 1 = poz. 86

221. KIENIEWICZ Stefan.: Społeczeństwo polskie w powstaniu poznańskim 1848 r. Wyd. [3] nowe, uzup. Warszawa: Państw. Wydaw. Naukowe 1960, 455 s., mapa, Zsfg

KNAPOWSKA W.: Rok 1848 w Poznańskim. W: PAMIĘTNIK VII Powszechnego Zjazdu Historyków Polskich we Wrocławiu = poz. 62

KOBERDOWA I.: Polska Wiosna Ludów. [M. in. Wielkie Księstwo Poznańskie] = poz. 51

222. KOKOCIŃSKI Wacław, KURZAWA Jan: Z dziejów Kępna. Poznań: Wydaw. Poznańskie 1960 (s. 87–90: Walki wyzwolenicze (1794–1920). Wiosna Ludów)

223. KOŚCIAN. Zarys dziejów. Praca zbiorowa pod red. Zbigniewa Wielgosza i Kazimierza Zimmiewicza. Warszawa – Poznań: Państw. Wydaw. Naukowe 1985, 253 s., il., fot., portr., bibliogr.

Zawiera m. in.: FLORKOWSKI Henryk: Życie polityczne. Rozwój polskich organizacji. s. 122–124.

224. KOŚCIAN rzemiosłem stał. Oprac. zbiorowe pod red. Henryka Florkowskiego. Kościan: Towarzystwo Miłośników Ziemi Kościańskiej 1974, 296 s., il., portr., tab.

Zawiera m. in.: FLORKOWSKI Henryk: Dzieje rzemiosła powiatu kościańskiego do 1918 r. s. 52–55.

Rzemiosło kościańskie w okresie Wiosny Ludów.

KOWAL S.: Historia Polski od 1795 do 1864 roku. [M. in. powstanie poznańskie] = poz. 51a

225. KOZŁOWSKI Eligiusz, WRZOSEK Mieczysław: Historia oręża polskiego 1795–1939. Warszawa: „Wiedza Powszechna” 1984, 777 s., il., mapy Biblioteka Wiedzy Historycznej. Historia Polski

Zawiera m. in.: Wiosna Ludów na ziemiach polskich. Powstanie wielkopolskie 1848 r. s. 280–291.

226. KÓRNIK i Brnin w walkach o wolność w latach 1794–1945. Pod red. Stefana Weymana i Ludwika Gomolca. Poznań – Kórnik: PTPN 1976, 243 s., il., fot., portr. Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk. Seria Wydawnictwa Popularnonaukowe

Zawiera m. in.: GOMOLEC Ludwik, SKRZYPCZAK-KRĘCINA Janina: W dobie Wiosny Ludów. s. 31–61.

227. KROPIWNICKI Józef: Opowiadanie ułana spod Książa. Pamiętnik z roku 1848. Wyd. Zdzisław Grot. Poznań: Wojewódzki Komitet Obchodów Wiosny Ludów 1948, 32 s.

228. LANCE do boju. Szkice historyczne z dziejów jazdy wielkopolskiej. X wiek–1945 r. Pod red. nauk. Bogusława Polaka. Poznań: KAW 1986, 374 s., il., pl., tabl.

Zawiera m. in.: POWSTANIE poznańskie 1848 r. [Aut.] Bogusław Polak. s. 111–139.

229. LISTY z Poznania. Wybór felietonów z drugiej połowy XIX wieku. Wybór tekstów, objaśnienia i wstęp Jan Data. Poznań: Wydaw. Poznańskie 1988, 258 s., il., portr.

Zawiera m. in.: WŁADYSŁAW Bentkowski, pseud. W. 1817–1887. s. 17–20. – BENTKOWSKI Władysław: Listy z Poznania. Poznań, 30 października [1848]. s. 20–26.

LOSZY Polaków w XIX–XX w. [M. in. udział kobiet w ruchu niepodległościowym w Wielkopolsce w okresie Wiosny Ludów] = poz. 57

230. MALUŚKIEWICZ Piotr: Wielkopolskim traktem. Poznań: Wydaw. WBP 1997 (s. 140–154: Kurhany kosynierów).

Wiosna Ludów w Wielkopolsce. Dot. głównie Książa Wlkp.

Zawiera m. in. wiersz Władysława Syrokomli „Na mogile poległych w Książu 1848 r.”

MIEROSŁAWSKI L.: Marsz Mierosławskiego przed bitwą pod Miłosławiem. [Wiersz]. W: DZIEJE Polski w malarstwie i poezji = poz. 138

231. MIEROSŁAWSKI Ludwik: Powstanie poznańskie w roku 1848. W kształcie objaśnień do Jędrzeja Moraczewskiego powieści opisać... Kraków: KAW 1986, 431 s., mapa

Przedr. fotooffs. oryg. Paryż: w drukarni L. Martinet 1860. Wyd. pomnożone z mapą objaśniającą.

232. MŁYNARSKI Zygmunt: Okruchy dziejów. Warszawa: „Książka i Wiedza” 1949 (s. 177–195: Powstanie wielkopolskie 1848 r.)

233. MOLIĆ Witold: Kształtowanie się inteligencji polskiej w Wielkim Księstwie Poznańskim (1841–1870). Warszawa – Poznań: Państw. Wydaw. Naukowe 1979, 190 s. Wydział Kultury i Sztuki Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu. Biblioteka Kroniki Wielkopolski

Zawiera m. in.: W ruchu spiskowym i w powstaniach narodowych. s. 166–172.

MUSZYŃSKA-HOFFMANOWA H.: Orłątka z Panną. [Powieść] = poz. 146

234. OSTRÓW Wielkopolski. Dzieje miasta i regionu. Przew. kom. red. Stanisław Nawrocki. Poznań: Wydaw. Poznańskie 1990, 740 s., il., fot., portr., tab., wyk., mapy, bibliogr. Urząd Miejski w Ostrowie Wielkopolskim, Ostrowskie Towarzystwo Kulturalne

Zawiera m. in.: NAWROCKI Stanisław: Walka o wyzwolenie narodowe. s. 187–191.

235. OWSIŃSKA Anna: Sprawa chłopska w świetle publicystyki poznańskiej z lat 1823–1848. Warszawa: Państw. Wydaw. Naukowe 1955, 153 s.

PANEK W.: Polski Śpiewnik Narodowy. [M. in. Marsz Mierosławskiego] = poz. 147

236. POLAK Bogusław: Wiosna Ludów w Wielkopolsce. Poznań: KAW 1981, 33 s., il. Z Dziejów Wielkopolski

237. POLITYCZNA działalność rzemiosła wielkopolskiego w okresie zaborów (1793–1918). Praca zbiorowa pod red. Zdzisława Grota. Poznań: Państw. Wydaw. Naukowe Oddział w Poznaniu 1963, 419 s., il., portr., bibliogr., Zsfg Polskie Towarzystwo Historyczne Oddział w Poznaniu

Zawiera m. in.: PAPROCKI Franciszek: W kręgu konspiracji w latach czterdziestych. s. 263–303. – PAPROCKI Franciszek: Na polach bitew Wiosny Ludów 1848 r. s. 304–317.

238. POLSKA sztuka wojenna w latach 1832–1862. Oprac. Marian Anusiewicz. Warszawa: Wydaw. MON 1959, 413 s., il., mapy Wypisy Źródłowe do Historii Polskiej Sztuki Wojennej z. 13

Zawiera m. in.: DZIAŁANIA wojenne w Wielkopolsce w 1848 r. s. 103–191.

239. POWIAT trzcianecki wczoraj i dziś. Praca zbiorowa pod red. Stanisławy Zajchowskiej. Poznań: Wydaw. Poznańskie 1961 s. 96–97

240. POWIDZ. 750 lat dziejów. Oprac. Halina Ganińska. Powidz: Komitet Obchodów 750-lecia Powidza 1993 s. 21

241. POZNAŃSKIE fortyfikacje. Praca zbiorowa pod red. Bogusława Polaka. Poznań: Wydaw. Poznańskie 1988 s. 97–107, il.

242. RACZYŃSKI Edward: Rogalin i jego mieszkańcy. Poznań: Rada Miejska Poznania 1991 (s. 155–172: Epoka romantyzmu i rewolucji. Roger.)

Dot. m. in. potyczki w Rogalinie.

243. REZLER Marek: Wielkopolska Wiosna Ludów (1848 roku). Zarys dziejów militarnych. Poznań: Wydaw. „Abos” 1993, 227 s., fot., pl., portr.

244. ROK 1848 na ziemiach polskich. Tłum. [z ros.] H. Wróbel. Warszawa: Książka i Wiedza 1953, 99 s.

Zawiera m. in.: SZUSTER U.: Polski ruch narodowyzwolenczy i antyfeudalny w Poznaniu i na Śląsku w 1848 r.

245. ROLA Wielkopolski w dziejach narodu polskiego. Praca zbiorowa pod red. Stanisława Kubiaka i Lecha Trzeciakowskiego. Poznań: Wydaw. Naukowe UAM 1979, 378 s., tabl. Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Seria Historia nr 83

Zawiera m. in.: PIOTROWSKI Bernard: Problemy narodowościowe w monarchii habsburskiej (1835–1850). s. 133–140.

M. in. echa Wiosny Ludów w Europie.

STOSUNKI polsko-niemieckie 1831–1848. Wiosna Ludów i okres ją poprzedzający. [M. in. Wielkie Księstwo Poznańskie] = poz. 74–75

246. STRUGAREK Stanisław: Wiosna ludu wielkopolskiego (1848). Poznań: Wojewódzki Komitet Obchodu Wiosny Ludów 1948, 40 s.

247. STUDIA z dziejów Czarniejewa i okolic. Z tradycji walk narodowyzwolenczych 1794–1945. Praca zbiorowa pod red. Bogusława Polaka. Czarniejevo – Poznań: KAW s. 76–81

248. STUDIA z dziejów Polski, Niemiec i NRD. XVI–XX w. Red. nauk. Antoni Czubiński. Poznań: UAM 1974, 470 s., tabl. Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Wydział Filozoficzno-Historyczny. Seria Historia nr 63

Zawiera m. in.: WOŁOSZYN Stefan: Karola Libelta pogląd na wychowanie patriotyczne. (Z dziejów romantycznej myśli pedagogicznej). – NAWROCKI Stanisław: Ruch polski w rejonie

Ostrowa Wielkopolskiego wiosną 1848 r. – KOZŁOWSKI Jerzy: Ruch niemiecki w Wielkim Księstwie Poznańskim w okresie narastającego kryzysu rewolucji 1848 r.

Także: NAWROCKI Stanisław: Archiwistyka i regionalizm. Poznań: Instytut Historii UAM 1995 (s.: 409–417: Ruch polski w rejonie Ostrowa Wielkopolskiego wiosną 1848 r.)

249. STUDIA z dziejów polskiej myśli politycznej. T. 2: Polska myśl polityczna w dzielnicy pruskiej w XIX w. Zbiór studiów pod red. Sławomira Kalemki. Toruń: Uniwersytet im. Mikołaja Kopernika 1990, 194 s.

Zawiera m. in.: KOZIELSKI Marian: Rozważania nad przemianami postaw ziemiaństwa w Wielkim Księstwie Poznańskim w latach 1840–1870. – JAKUBOWSKI Marek N.: Krytyka rzeczywistości i ideał społeczny w twórczości Augusta Cieszkowskiego.

250. SULERZYSKI Natalis: Pamiętniki Natalisa Sulerzyskiego byłego posła Ziemi Pruskiej na Sejm Berliński. Wstęp, oprac. i przypisy Sławomir Kalemka. Warszawa: Pax 1985, 360 s., fot., portr., tabl.

Dot. m. in. powstania wielkopolskiego 1848 r.

SZKIC olejny do obrazu Panorama obrony Grodziska Wlkp. z 1848 roku = poz. 152

251. SZKICE z przeszłości Mosiny i okolic. Z dziejów walk o wyzwolenie narodowe i społeczne w XIX i XX wieku. Praca zbiorowa pod red. Tadeusza A. Jakubiaka. Poznań: KAW [1978], 163 s., il., fot. Ośrodek Kultury dla Miasta i Gminy w Mosinie

Zawiera m. in.: POLAK Bogusław: Rzeczpospolita Mosińska na tle wydarzeń Wiosny Ludów 1848 r. s. 9–30.

252. ŚWIADOMOŚĆ historyczna Polaków. Problemy i metody badawcze. Pod red. Jerzego Topolskiego. Łódź: Wydaw. Łódzkie 1981, 510 s., tabl.

Zawiera m. in.: SPRYS Zofia: Działalność niepodległościowa a świadomość historyczna w Wielkopolsce w dobie Romantyzmu.

253. TOPOLSKI Jerzy: Wielkopolska poprzez wieki. Poznań: Wydaw. Poznańskie 1973 s. 145–152, il.

254. TRZECIAKOWSKA Maria, TRZECIAKOWSKI Lech: W dziewiętnastowiecznym Poznaniu. Życie codzienne miasta 1815–1914. Poznań: Wydaw. Poznańskie 1982 s. 476–479, il.

255. TRZECIAKOWSKI Lech: Pod pruskim zaborem 1850–1918. Warszawa: „Wiedza Powszechna” 1973 s. 22–48

256. ULICE Miłosławia. Tekst Małgorzata Forszpaniak. Oprac. graf. Zenon Iwanowski. Miłosław: Miłosławski Ośrodek Kultury 1992, 16 s., fot.

Zawiera m. in.: Ulica Mierosławskiego; Ulica Kosynierów. s. 4. – Plac Wiosny Ludów. s. 5

WACHOWIAK E.: ...Co nam obca przemoc wzięła kosą odbierzemy... = poz. 153

WACHOWIAK E.: Płonąca satnica = poz. 154

WARKOCZEWSKA M.: Malarstwo i grafika epoki romantyzmu w Wielkopolsce = poz. 179

257. WĄSICKI Jan: Ziemie polskie pod zaborem pruskim. Wielkie Księstwo Poznańskie 1815–1848. Warszawa – Poznań: Państw. Wydaw. Naukowe 1980, 284 s. Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk. Wydział Historii i Nauk Społecznych. Prace Komisji Historycznej t. 33

258. WIELKOPOLSKA (1815–1850). Wybór źródeł. Oprac. Witold Jakóbczyk. Wrocław: Wydaw. Zakł. Narod. im. Ossolińskich 1952, 238 s.

Zawiera m. in.: KONSPIRACJE przed 1846 r. s. 107–109. – REWOLUCYJNY program społeczny. s. 109–111. – OBAWY na przedwiośniu 1848 r. s. 111–112. – [DWUDZIESTEGO] 20 marca 1848 w Poznaniu. s. 112–113. – POCZĄTKOWE nastroje. s. 113–114. – PROGRAM społeczny ruchu. s. 114–115. – RUCH na prowincji. s. 115–116. – PROTEST chłopski. s. 116–117. – RUCH w Grodzisku. s. 117. – KLASY społeczne a ruch 1848 r. s. 117–119. – POLACY i sejm pruski. s. 119–121. – Z AKCJI przedwyborczej. s. 121–122.

259. WIELKOPOLSKA w świetle źródeł historycznych. Wybór tekstów źródłowych. Kom. red. Zdzisław Grot [i in.]. Poznań: Państw. Wydaw. Naukowe 1958, 439 s., il.

Zawiera m. in.: [DWUDZIESTEGO] 20 marca 1848 r. w Poznaniu. s. 169–171. – ROK 1848 na prowincji. s. 171–172. – WYPADKI w Grodzisku. s. 173–174. – OBRONA Książa. s. 174–177. – BITWA pod Miłosławiem. s. 177–182. – BÓJ pod Sokołowem. s. 182–185. – PARTYZANIKA w powiecie śremskim. s. 185–189. – PARTYZANIKA w powiecie obornickim. s. 189–191.

260. WIELKOPOLSKA w walce z naporem germańskim. Pod red. Bena Miśkiewicza. Poznań: Wydaw. Poznańskie 1969, 192 s.

Zawiera m. in.: UDZIAŁ Wielkopolski w walkach narodowowyzwoleńczych w końcu XVIII i w XIX wieku. [Aut.] Lech Trzeciakowski. s. 47–67.

WIOSNA Ludów w Wielkopolsce. [Katalog wystawy] = poz. 155

WYBÓR tekstów do dziejów kultury Wielkopolski = poz. 182

Z DZIEJÓW prasy wielkopolskiej XIX–XX wieku. T. 3 = poz. 183

ZAKRZEWSKI B.: Z życia literackiego Wielkopolski okresu Wiosny Ludów. W: ZJAZD Naukowy Polonistów... = poz. 187

261. ZAKRZEWSKI Zbigniew: Nazwy osobowe i historyczne ulic Poznania. Poznań: Wydaw. Poznańskie 1971, 107 s.

Zawiera m. in.: Ulica Berwińskiego. s. 11. – Ulica Kantaka. s. 32. – Ulica Krauthofera. s. 44. – Ulica Karola Libelta. s. 48. – Ulica Mielżyńskiego. s. 55–56. – Ulica Szczanieckiej. s. 73. – Ulica Stefańskiego. s. 77. – Ulica Kosynierska. s. 100. – Ulica Powstańcza. s. 104. – Plac Wiosny Ludów. s. 107–108.

262. ZARYS dziejów Nowego Tomyśla. [Aut.] Piotr Bauer [i in.]. Nowy Tomyśl: Rada Narodowa Miasta i Gminy, Urząd Miasta i Gminy 1986, 306 s., fot., portr., tab.

Zawiera m. in.: PIOTROWSKI Bernard: W wirze wydarzeń Wiosny Ludów. s. 55, 50[!].

263. ZGÓRNIAK Marian: Za Waszą i naszą wolność. Warszawa: KAW 1987, 80 s., fot., portr., mapy, il. Dzieje Narodu i Państwa Polskiego t. III – 48

264. ZIELIŃSKI Zygmunt: Kościół katolicki w Wielkim Księstwie Poznańskim w latach 1848–1865. Lublin: Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego 1973, 440 s., bibliogr., Zsfg Rozprawy Wydziału Teologiczno-Kanonicznego [t.] 34

265. ZIEMIA leszczyńska. Pod red. Janusza Deresiewicza. Poznań: Państw. Wydaw. Naukowe 1966 s. 170–171, il.

266. ZIEMIA wrzesińska. Przeszłość i terażniejszość. Pod red. Janusza Deresiewicza. Warszawa – Poznań: Państw. Wydaw. Naukowe 1978, 467 s., il., fot., portr., bibliogr. Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk

Zawiera m. in.: NAWROCKI Stanisław: Po rozbiorach. s. 165–172.

267. ŻYDZI w Wielkopolsce na przestrzeni dziejów. Pod red. Jerzego Topolskiego. Poznań: Wydaw. Poznańskie 1995, 220 s. Wielkopolska. Historia. Społeczeństwo. Kultura. 4

Zawiera m. in.: MAKOWSKI Krzysztof: Żydzi wobec Wiosny Ludów w Wielkim Księstwie Poznańskim. s. 149–167.

b. Artykuły

268. BAGIŃSKI Paweł: Wiosna Ludów w Poznańskim. *Polonistyka* 1959 nr 5 s. 73–74

269. BORTNOWSKI Władysław: Działania wojenne w Wielkopolsce. W stulecie Wiosny Ludów. *Bellona* 1948 z. 4 s. 257–276

270. CIEŚLAK Tadeusz: Program społeczny wielkopolskiego ruchu rewolucyjnego 1848. *Prz. Zach.* 1948 nr 9 s. 252–271

271. DUDA H.: Powstanie Wielkopolskie w 1848 r. *Prz. Wojs.* 1955 nr 6 s. 49–55, mapy

DULCZEWSKI Z.: Prasa „ludowa” w Wielkim Księstwie Poznańskim w okresie Wiosny Ludów 1848–1850 = poz. 161

272. [DZIAŁYŃSKA Celestyna, DZIAŁYŃSKI Tytus]: Wydarzenia 1848 r. w Poznańskim w świetle listów i relacji Działyńskich. Wyd. Stanisław K. Potocki. *Pam. Bibl. Kór.* 1988 z. 22 s. 229–260, Sum.

273. ESMAN Jan: Rok 1848 w Wielkopolsce. *Tyg. Demokr.* 1982 nr 12 s. 16, 17; *Tyg. Pil.* nr 17 s. 7, il.

FENIKOWSKI F.: Żołnierze bez mundurów. Rzecz o księgarzach poznańskich z okresu „Wiosny Ludów” = poz. 163

274. FLORKOWSKI Henryk: Działalność Ligi Polskiej w powiecie kościańskim w latach 1848–1850. *Pamiętnik Towarzystwa Miłośników Ziemi Kościańskiej* 1961–1971 wyd. 1972 s. 113–129

275. FLORKOWSKI Henryk: Sytuacja narodowościowa w powiecie kościańskim w latach 1848–1850. *Pamiętnik Towarzystwa Miłośników Ziemi Kościańskiej* 1961–1971 wyd. 1972 s. 130–143

276. GROT Zdzisław: Kazimierz Chmielewski powstaniec poznański z r. 1848 i jego pamiętnik. *Kron. M. Pozn.* 1948 nr 1 s. 18–25

277. GROT Zdzisław: Koło Polskie w Berlinie w dobie Wiosny Ludów. *Prz. Zach.* 1952 nr 9/10 s. 126–172

278. GROT Zdzisław: Powstanie wielkopolskie. Chronologiczne zestawienie wypadków. *Kron. M. Pozn.* 1948 s. 257–278

279. JAKÓBCZYK Witold: Rząd Narodowy w 1848 r. *Kron. M. Pozn.* 1948 nr 1 s. 1–18

279a. JAKUBIAK Tadeusz A.: Na obrzeżach Rzeczypospolitej Mosińskiej. *Głos Puszczyk.* 1987 s. 6

279b. JAKUBOWSKI E.: Nazwa zobowiązuje. *Kos. Bukow.* 1993 nr 2 s. 7
Atak kosynierów bukowskich na oddział pruski w 1848 r.

280. KIENIEWICZ Stefan: Powstanie poznańskie 1848 r. *Mówią Wieki* 1960 nr 12 s. 1–5, il.

281. KNAPOWSKA Wisława: Z problematyki dziejów roku 1848 w Poznańskim. *Prz. Zach.* 1948 nr 9 s. 239–251

282. KOZIELSKI Marian: Polska siła zbrojna w Powstaniu Poznańskim 1848 r. *Rocz. Hist.* 1980 s. 141–154

283. KOZIELSKI Marian: Powstanie poznańskie 1848 r. w powiatach południowo-wschodnich Wielkiego Księstwa Poznańskiego. *Rocz. Kalis.* 1980 s. 131–140

284. KOZIELSKI Marian: Społeczeństwo polskie ziemi jarocińskiej wobec wypadków poznańskich 1848 r. *Zap. Jar.* 1986 z. 11 s. 16

285. KWIATEK Józef: Szkolnictwo elementarne w Wielkim Księstwie Poznańskim w okresie Wiosny Ludów. *Stud. Mater. Dziej. Wielkop.* 1955 z. 1 s. 69–253

286. LISOWSKI Witold: Służba zdrowia w powstaniu wielkopolskim (1848). *Lek. Wojs.* 1985 nr 7/8 s. 504–511, il.

287. LIST Maciejewskiego z lazaretu w Śremie z dnia 24 maja 1848 roku. Do druku przygotował, wstępem i przypisami opatrzył Jerzy Kozłowski. *Kron. Wielkop.* 1993 nr 2 s. 95–102

288. ŁUCZAK Czesław: Rozruchy głodowe w Wielkopolsce w r. 1847. *Rocz. Dziej. Społ. i Gosp.* 1953 t. 15 wyd. 1955 s. 111–144, Rés.

MICHAŁOWSKI P.: Powstańcy 1848 roku Polikarpa Gumińskiego = poz. 173

289. MOLIK Witold: Polityka władz pruskich wobec polskiej inteligencji w Wielkim Księstwie Poznańskim w latach 1848–1914. *Prz. Zach.* 1980 nr 4 s. 88–107, tab.

290. NAWROCKI Stanisław: Badenia – Wielkopolska. *Głos Wielkop.* A, AB 1982 nr 161 s. 4

Współpraca polityczna w okresie Wiosny Ludów.

291. NAWROCKI Stanisław: Zaburzenia chłopskie w powiecie ostrzeszowskim w latach 1848–1849. *Rocz. Dziej. Społ. i Gosp.* 1955 t. 17 s. 85–110

292. NIEZNANA relacja o bitwie pod Miłosławiem 30 kwietnia 1848 roku. Do druku przygot., wstęp i przypisy Marek Rezler. *Kron. Wielkop.* 1993 nr 2 s. 89–94

293. PAMIĘTNIK Tomasza Szulczyńskiego o powstaniu ludowym w Wielkopolsce w r. 1848. Wyd. Ludwik Gomolec. *Prz. Zach.* 1955 nr 1/2 s. 249–265

294. PAPROCKI Franciszek: Wykaz nauczycieli i księży uczestników powstania 1848 roku w Wielkopolsce. *Rocz. Hist.* 1948 t. 17 s. 426–433

295. PAPROCKI Franciszek: Wykazy imienne członków powiatowych i lokalnych Komitetów Narodowych w Wielkopolsce w 1848 r. *Kron. M. Pozn.* 1948 nr 1 s. 26–49

296. PAPROCKI Franciszek: Źródła do Wiosny Ludów w Wielkopolsce w Archiwum Państwowym w Poznaniu. *Rocz. Hist.* 1948 t. 17 s. 399–413; *Archeion* 1948 t. 18 s. 18–34

297. PIETROWSKI Michał: Rok 1848 w Koźminie i okolicy. [Cz. 1–2]. *Szkice Koźmiń.* 1988 nr 1 s. 4–17, nr 2 s. 2–22

W aneksie m. in.: Wykaz alfabetyczny uczestników powstania w powiecie krotoszyńskim.

298. PIETROWSKI Michał: Wiosna Ludów w powiecie krotoszyńskim. *Rocz. Kalis.* 1983 t. 16 s. 59–81

299. PIETRZAK Jerzy: Wielkopolskie duchowieństwo na barykadach. W rocznicę Wiosny Ludów 1848–1973. *Wrocławski Tyg. Katol.* 1973 nr 15/16 s. 17–18

300. PIOTROWSKI Bernard: Delegacja wielkopolska na Zjeździe Słowiańskim w Pradze (1848 roku). *Zesz. Nauk. UAM* nr 47 Historia 1964 nr 6 s. 103–123

300a. POGŁODZIŃSKI Dominik: Miejsca upamiętniające Wiosnę Ludów w Miłosławiu i okolicy. *Wiad. Wrzes.* 1991 nr 55 s. 3

301. POTOCKI Stanisław: Liga Polska 1848–1850 [w zaborze pruskim]. *Prz. Wielkop.* 1989 nr 2 s. 10–12

301a. POTOCKI Stanisław: Wiosna 1848 roku. [Udział mieszkańców Kórnik i Bnina]. *Kórniczanie* 1988 nr 4 s. 7

302. REZLER Marek: Insurekcja 1848. *Prawo i Życie* 1988 nr 12 s. 10–11, il.

303. REZLER Marek: Kilka uwag na temat wielkopolskiej Wiosny Ludów. *Il. Kur. Pol.* 1983 nr 76 s. 6

304. ROMAŃSKI A.: Generał Willisen i polskie opinie o jego misji w Wielkim Księstwie Poznańskim w 1848 r. *Śl. Kwart. Hist.* 1991 nr 4 s. 469–475, Zsfg

305. SEDLIŃSKI Marian: „Wiosna Ludów” a budowa kolei Krzyż–Bydgoszcz w latach 1848–1851. *Rocz. Nadnot.* 1966 t. 1 s. 70–75

306. STOCKI Edward: Lekarze regionu w Wiosnie Ludów. Z dziejów medycyny. *Pohud. Wielkop.* 1966 nr 7 s. 2

307. STOCKI Edward: Udział lekarzy–emigrantów w powstaniu poznańskim 1848 r. *Stud. Mater. Dziej. Wielkop.* 1958 t. 4 z. 2 s. 271–277

308. STOCKI Edward: Udział lekarzy żydowskich w powstaniu poznańskim 1848 r. *Biul. Żyd. Inst. Hist.* 1954 nr 11/12 s. 109–122

308a. WALKOW Rafał: Wiosna Ludów w Odolanowie. *Gaz. Ostrow.* 1996 nr 29 s. 12, fot.

WARKOCZEWSKA M.: Pomysł pomnika w Sokołowie dał C. K. Norwid = poz. 180

309. WIECZOREK Rafał: Rzeczpospolita Mosińska. Mosina. Sęszew. Wiosna Ludów. *Wieści z Dopiewa* 1997 nr 5 s. 8

310. ZAKRZEWSKI Bogdan: Z dziejów walki o ideologię demokratyczną w Poznaniu w latach 1830–1850. *Prz. Zach.* 1953 t. 2 s. 275–375

311. ZAKRZEWSKI Zbigniew: Fenomen pracy organicznej w Poznaniu pod zaborem pruskim. *Kron. M. Pozn.* 1987 nr 4 s. 5–13, portr.

5. Wybitni Wielkopolanie – uczestnicy wydarzeń

a. Biografie zbiorowe

312. BIBLIOGRAFIA historii Polski XIX wieku. T. 2. Część 1. Materiały zebrane pod kier. Stanisława Płoskiego. Wrocław: Zakł. Narod. im. Ossolińskich 1968, 460 s.

Zawiera m. in.: Berwiński Ryszard. s. 123–124. – Cieszkowski August. s. 141. – Garczyński Józef Bonawentura. s. 168. – Libelt Karol. s. 240–241. – Matecki Teofil. s. 259. – Mierosławski Ludwik. s. 267. – Niegolewski Władysław. s. 277. – Szczaniecka Emilia. s. 312–313. – Stefański Walenty Maciej. s. 326.

313. CMENTARZ Zasłużonych na Wzgórzu św. Wojciecha w Poznaniu. Pod red. Marii Aleksandry Smockiewiczowej. Warszawa – Poznań: Państw. Wydaw. Naukowe 1982, 102 s., fot., tabl. Urząd M. Poznania. Wydział Kultury. Biblioteka Kroniki Miasta Poznania

Biogramy. Dot. m. in. uczestników Wiosny Ludów.

314. CZAJKA Michał, KAMLER Marcin, SIENKIEWICZ Witold: Leksykon historii Polski. Warszawa: Wiedza Powszechna 1995, 1263 s.

Zawiera m. in.: Wiosna Ludów. s. 1221. Także biogramy uczestników – Wielkopolan.

315. CZERWIŃSKI Zbigniew: Ludwik Mierosławski i Karol Libelt w procesie moabickim 1847 roku. Spór o koncepcję obrony. *Rocz. Hist.* 1988 s. 187–226, Zsfg

316. JAKÓBCZYK Witold: Zasłużeni Wielkopolanie XIX wieku. Warszawa: Wydaw. Radia i Telewizji 1987, 149 s., fot., portr., tabl.

Zawiera m. in.: Tytus Działyński (1796–1861). s. 32–39. – Emilia Szczaniecka (1804–1896). s. 50–57. – Karol Libelt (1807–1875). s. 64–75. – August Cieszkowski (1814–1894). s. 85–91.

317. KOBIETY wielkopolskie w działalności narodowej, społecznej i wyzwoleńczej (1788–1919). Poznań: Miejska Biblioteka Publiczna im. Edwarda Raczyńskiego w Poznaniu [1975, 32] s., bibliogr.

Zawiera m. in.: Emilia Szczaniecka (1804–1896). – Julia Molińska-Woykowska. (1816–1851). – Bibiana Moraczewska. (1811–1887).

318. ŁOSSOWSKI Piotr: Żołnierze minionych lat. Warszawa: MON 1969, 417 s., il. Poczet Chwały Oręża Polskiego. 1

319. OKONIEWSKI Bogdan: Wielkopolanie na polskich znakach pocztowych. Poznań: Wielkopolskie Towarzystwo Kulturalne 1986, 34 s., tabl.

Zawiera m. in.: Cieszkowski August. s. 9–10. – Libelt Karol. s. 18–19.

320. POLSCY bojownicy Wiosny Ludów. 1846–1849. Zebrał i datami biograficznymi opatrzył Marian Tyrowicz. Łódź: „Kolumna” 1948, 50 s., il., Portrety Demokratów Polskich

Zawiera: Józef Zachariasz Bem. s. 10–11. – Ryszard Wincenty Berwiński. s. 12–13. – Wojciech Chrzanowski. s. 14–15. – Henryk Dembiński. s. 16–17. – Edward Dembowski. s. 18–19. – Aleksander Guttry. s. 20–21. – Wiktor Heltman. s. 22–23. – Henryk Krajewski. s. 24–25. – Karol Libelt. s. 26–27. – Adam Mickiewicz. – s. 28–29. – Ludwik Mierosławski. s. 30–31. – Jan Palacz. s. 32–33. – Franciszek Smolka. s. 34–35. – Paweł Stalmach. s. 36–37. – Walenty Stefański. s. 38–39. – Franciszek Sznajde. s. 40–41. – Jan Józef Tyssowski. s. 42–43. – Stanisław Worcell. s. 44–45. – Mieczysław Woroniecki. s. 46–47. – Józef Wysocki. s. 48–49. – Walenty Zwierkowski. s. 50–51.

321. POLSKA myśl filozoficzna i społeczna. T. 1: 1831–1863. Red. nauk. Andrzej Walicki. Warszawa: Książka i Wiedza 1973, 677 s., tabl.

Zawiera m. in.: WALICKI Andrzej: August Cieszkowski. – WALICKI Andrzej: Karol Libelt.

322. TURKOWSKI Leonard: Droga do Sestos. Warszawa: Lud. Spółdz. Wydawnicza 1989, 278 s., il., portr., tabl.

Zawiera m. in.: List Ludwika Kosa do Jana Palacza, pisany dnia 4 marca 1846, odpowiedź Jana Palacza Ludwikowi Kosowi, pisana 15 grudnia 1847 roku i jeszcze jeden list Ludwika Kosa z datą nieznaną. s. 114–120. – Z brulionów Hipolita Cegielskiego. Opis wydarzeń dziejących się w Poznaniu w czwartek, dnia 27 kwietnia 1848 roku, i w dni następne. s. 135–152. – Inedita po Ryszardzie Berwińskim. s. 153–186. – Z korespondencji Emilii Szczanieckiej. s. 215–223.

323. WIELKOPOLANIE XIX wieku. Praca zbiorowa pod red. Witolda Jakóbczyka. Poznań: Wydaw. Poznańskie

T. 1. 1966, 330 s., portr.

T. 2. 1969, 492 s., portr.

Zawiera m. in.: T. 1: BODNIAK Stanisław: Tytus Działyński 1796–1861. Drugie wyd. przygot. do druku Jadwiga Łuczakowa. s. 41–73. – GOŁĘBIEWSKI Stanisław Zbigniew: Jan Metzig 1804–1868. s. 103–123. – ŁUCZAK-KOZERSKA Helena: Emilia Szczaniecka 1804–1896. s. 151–182. – WOJTKOWSKI Andrzej: Karol Libelt 1807–1875. s. 183–210. – STASZEWSKA Magdalena: Edmund Taczanowski 1822–1879. s. 307–330; T. 2: WOJTKOWSKI Andrzej: August Cieszkowski 1814–1894. s. 141–174. – MACIEJEWSKI Jarosław: Ryszard Wincenty Berwiński 1819–1879. s. 197–234. – MICHAŁOWSKI Przemysław: Marian Jaroczyński 1819–1901. s. 235–253.

324. WIELKOPOLSKI słownik biograficzny. Przew. kom. red. Antoni Gąsiorowski, Jerzy Topolski. Warszawa – Poznań: Państw. Wydaw. Naukowe 1981, 890 s. Polskie Towarzystwo Historyczne. Oddział w Poznaniu

325. WOJTKOWSKI Andrzej: August Cieszkowski, Karol August Karnhagen von Ense i dr Jan Metzig. *Rocz. Hum.* 1960 z. 2 s. 342–345

b. Biografie indywidualne

Berwiński Ryszard

326. BERWIŃSKI Ryszard: Księga życia i śmierci. (Wybór pism). Oprac. Maria Janion. Warszawa: PIW 1954, 425 s.

Zawiera m. in.: JANION Maria: Wstęp. [Biografia]. s. 1–71.

327. FISCHER Adam; Ryszard Wincenty Berwiński (1819–1879). *Lud* 1946 t. 37 wyd. 1947 s. 141–159

328. JAGIELSKA Maria; Przyczynek do portretu romantyka. Berwiński – dziennikarz [1819–1879]. *Stud. Polonist.* 1977 t. 4 s. 59–73, Rés.

329. JANION Maria; Romantyczni jakobini. Dembowski–Berwiński. *Pam. Lit.* 1971 nr 2 s. 3–30

330. KNAPOWSKA Wisława; Berwiński Ryszard Wincenty. *Pol. Słow. Biogr.* 1935 t. 1 s. 471–473, bibliogr.

331. RATAJCZAK Józef; Poznański Don Juan Ryszard Berwiński. *Poznań: KAW* 1989, 144 s., bibliogr.

332. RYSZARD Wincenty Berwiński (1819–1879). (Bibliografia – wybór). Oprac. Danuta Stepczak. Leszno: Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Stanisława Grochowiaka w Lesznie 1984, 24 s., portr.

333. RYSZARD Wincenty Berwiński poeta – rewolucjonista. Materiały z sesji popularno-naukowej w Środzie Wielkopolskiej z cyklu „Szlakiem zasłużonych Wielkopolan”. *Środa Wielkopolska* 1971, [38] s., powiel.

Zawiera m. in.: WALCZAK Antoni Władysław; Ryszard Wincenty Berwiński. Szkic biograficzny. s. 1–17.

334. RYSZARD Wincenty Berwiński w stulecie śmierci nam bliski. (Materiały z sesji popularno-naukowej). *Zaniemyśl* 1979, 42 s.

Zawiera m. in.: WALCZAK Antoni Władysław; Ryszard Wincenty Berwiński. W stulecie śmierci (1879–1979). s. 1–11. – JAGIELSKA Maria; Działalność dziennikarska R. W. Berwińskiego w okresie Wiosny Ludów. s. 23–31.

335. SZAJDAK Stefan; W hołdzie poecie Ryszardowi Berwińskiemu. *Polonistyka* 1972 nr 4 s. 77–78

Berwiński Ryszard zob. także poz. 261, 312, 320, 322

Białokórski Feliks

336. WOJTKOWSKI Andrzej; Białokórski Feliks. *Pol. Słow. Biogr.* 1936 t. 2 s. 17–18, bibliogr.

Brzeżański Augustyn

337. KIENIEWICZ Stefan; Brzeżański Augustyn. *Pol. Słow. Biogr.* 1937 t. 3 s. 44–45, bibliogr.

338. WOJTCZAK Zdzisław; Augustyn Brzeżański. *Przyj. Ludu* 1988 nr 2 s. 33–35

Cieszkowski August

339. AUGUST Cieszkowski. 180 rocznica urodzin. 100 rocznica śmierci. Oprac. Andrzej Dudziak. *Por. Bibliogr.-Metod.* 1994 nr 1 s. 51–54

Nota biograficzna i bibliografia przedmiotowa.

340. AUGUST Cieszkowski. Wybitny Wielkopolanin XIX wieku. [Wystawa], Sala Historii Miasta, Dom Kultury w Luboniu. [Informator]. Tekst Marek Bartosz. Luboń: Wydaw. Z. Bartkowiak 1994, il., bibliogr., składanka

341. BAJER Maria: Głosciciel prawd wciąż niepokornych. *Gaz. Wielkop.* 1993 nr 257 [właśc. 256] s. 4

342. CURYŁO-GONZALEZ Irena: August Cieszkowski, romantyk i reformator. *Człow. i Światop.* 1976 nr 10 s. 120–133

343. DJACZENKO Józef: Wielkopolanin z wyboru. *Dzien. Pozn.* 1994 nr 60 s. 4, 5, fot.; LEITGEBER Sławomir: Uczony i patriota. *Tamże* 1995 nr 60 s. 6, portr.

344. HELLWIG Jan: August Cieszkowski (1814–1894) pierwszy prezes Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu. *Kult. i Społ.* 1980 nr 1–2 s. 129–147

345. HELLWIG Jan: Cieszkowski. Warszawa: „Wiedza Powszechna” 1979, 239 s. Myśli i Ludzie. Pedagogika

346. HELLWIG Jan: Działalność pedagogiczna Augusta Cieszkowskiego. Poznań: Wydaw. Naukowe UAM 1978, 177 s. Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Psychologia i Pedagogika nr 41

347. JAKÓBCZYK Witold: Cieszkowski i Liga Polska. *Prz. Hist.* 1948 t. 38 s. 137–168

348. JAKUBOWSKI Marek N.: Czyn, przeszłość, naród. Poglądy filozoficzne Augusta Cieszkowskiego. Poznań: Państ. Wydaw. Naukowe 1989, 175 s. Bydgoskie Towarzystwo Naukowe Seria F. Prace Wydziału Nauk Humanistycznych nr 19

348a. KOŚMICKI Eugeniusz: O aktualności niektórych koncepcji społecznych Augusta Cieszkowskiego. *Kron. Wielkop.* 1997 nr 3 s. 41–46, portr.

349. KWILECKI Andrzej: Nasz mędrzec. *Głos Wielkop.* wyd. 1, 1[2] 1995 nr 138 s. 4, fot.

350. LEITGEBER Sławomir: Filozof z Wierzenicy. *Gaz. Pozn.* wyd. 1, 2 1994 nr 60 s. 10

351. MALEPSZAK Stanisław, JARUSZKIEWICZ Ryszard: August Cieszkowski. *Więści Luboń*. 1992 nr 11 s. 8–9, portr.; BIDERMAN Cezary: Filozof. *Tamże* 1994 nr 4 s. 7

352. POLSKA – Niemcy – Europa. Studia z dziejów myśli politycznej i stosunków międzynarodowych. Praca zbiorowa pod red. Antoniego Czubińskiego. Poznań: UAM 1977, 649 s., il. Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Seria Historia nr 75

Zawiera m. in.: GROT Zdzisław: U źródeł myśli twórczej Augusta Cieszkowskiego.

353. SOJKA Marek: Neomesjanizm a recepcja Cieszkowskiego. Wrocław: Zakł. Narod. im. Ossolińskich 1986, 104 s., Sum. Polska Akademia Nauk Oddział w Krakowie. Komisja Nauk Filozoficznych

354. ŻÓŁTOWSKI Adam: Cieszkowski August (1814–1894). *Pol. Słow. Biogr.* 1938 t. 4 s. 62–65, bibliogr.

Cieszkowski August zob. także poz. 65, 249, 319, 321, 323, 325, 368

Dąbrowski Florian

355. KIENIEWICZ Stefan: Dąbrowski Florian. *Pol. Słow. Biogr.* 1938 t. 4 s. 474–475

Garczyński Józef Bonawentura

356. KIENIEWICZ Stefan: Garczyński Józef Bonawentura. *Pol. Słow. Biogr.* 1948 t. 7 s. 275, bibliogr.

Garczyński Józef Bonawentura zob. także poz. 312

Krauthofer-Krotowski Jakub

357. DROZDOWSKA Zdzisława, DROZDOWSKI Seweryn: Jakub Krauthofer-Krotowski. Biblioteka mosinianów (16). *Ziem. Mosiń*. 1989 nr 5 s. 7

W tekście informacja bibliograficzna.

358. GROT Zdzisław: Krotowski (pierwotnie Krauthofer) Jakub. *Pol. Słow. Biogr.* 1970 t. 15 s. 348–350, bibliogr.

359. SZKICE z dziejów adwokatury polskiej. Pod red. Romana Łyczynka. Warszawa: Wydaw. Prawnicze 1976, 119 s. Biblioteka Palestry

Zawiera m. in.: SASKI Jerzy: Sprawa dyscyplinarna Jakuba Krotowskiego przed Sądem Honorowym Adwokatów w Poznaniu w dniu 16 lutego 1850 roku.

Krauthofer-Krotowski Jakub zob. także poz. 261

Libelt Karol

360. DZIAMSKI Seweryn: Filozofia społeczna Karola Libelta. *Stud. Socjol.* 1975 nr 4 s. 29–77

361. GALOS Adam, WALICKI Andrzej: Libelt Karol Fryderyk. *Pol. Słow. Biogr.* 1972 t. 17 s. 274–279, bibliogr.

362. GROT Zdzisław: Działalność parlamentarna Karola Libelta. *Prace Wyzd. Nauk. Hum. Bydg. Tow. Nauk.* Ser. C nr 18 Prace Kom. Hist. 1976 t. 12 s. 3–44

363. GROT Zdzisław: Życie i działalność Karola Libelta. (1807–1875). Warszawa – Poznań: Państw. Wydaw. Naukowe 1977, 239 s., il., fot., portr., bibliogr.

364. KAROL Libelt: 1807–1875. Red. nauk. Zdzisław Grot. Warszawa: Państw. Wydaw. Naukowe 1976, 360 s., tabl.

Zawiera m. in.: PAPROCKI Franciszek: W latach rewolucyjnego wrzenia i powstań narodowych (1831–1848). – BIBLIOGRAFIA twórczości Karola Libelta. Oprac. Maria Michałowska.

365. KAROL Libelt (1807–1875). *Ośw. Doros.* 1982 nr 5 s. 305–307

366. KOZŁOWSKI Roman: Koncepcje „filozofii narodowej” Libelta i Trentowskiego. *Arch. Hist. Filoz. Myśli Społ.* 1970 t. 16 s. 31–53, Rés; *Stud. Filoz.* 1970 nr 4/5 s. 59–77

367. ROMANTYCY i pozytywiści. W stulecie śmierci Karola Libelta (1807–1875). Katalog wystawy [w Muzeum Narodowym w Poznaniu], listopad–grudzień 1975. Oprac. i red. Magdalena Warkoczewska. Poznań: MN 1975, 72 s., il., portr., tabl.

Dot. m. in. Wiosny Ludów w Wielkopolsce.

368. SESJA naukowa poświęcona 100-letniej rocznicy śmierci Karola Libelta. [Poznań, 14–15 XI 1975 r.]. *Stud. Mater. Dziej. Wielkop.* 1977 t. 12 z. 2 s. 5–122

Zawiera m. in.: ŽAČEK Vaclav: Element słowiański w działalności i dorobku Karola Libelta. – FELCZAK Waclaw: Węgrzy a Słowianie 1848–1849 r. w związku z działalnością polityczną Karola Libelta. – SPRYS Zofia: Historiozofia ery romantyzmu w Polsce w świetle poglądów filozoficznych Karola Libelta i Augusta Cieszkowskiego.

369. SZCZEPAŃSKA-PABISZCZAK Barbara: Szkic do portretu Karola Libelta (1807–1875). *Koziółki Pozn.* 1993 nr 12 s. 7, portr.

Libelt Karol zob. także poz. 65, 248, 261, 312, 315–316, 319–321

Matecki Teofil

370. GROT Zdzisław: Matecki Teodor Teofil. *Pol. Słow. Biogr.* 1975 t. 20 s. 180–181, bibliogr.

371. GROT Zdzisław, GAJ Jerzy: Zarys dziejów kultury fizycznej w Wielkopolsce. Warszawa – Poznań: Państw. Wydaw. Naukowe 1973 s. 47–50, portr.

372. LEWANDOWSKI Władysław: Teofil Matecki jako działacz społeczny i popularyzator nauk ścisłych. *Spraw. PTPN Wydz. Filol.-Filoz.* 1980 s. 34–36

Matecki Teofil zob. także poz. 57, 312

Metzig Jan

373. GOŁĘBIEWSKI Stanisław Z.: Jan Metzig lekarz ludności leszczyńskiej. *Arch. Hist. Med.* 1968 z. 1 s. 21–43

374. GOŁĘBIEWSKI Stanisław Z.: Metzig Johann Christian Heinrich (1804–1868). *Pol. Słow. Biogr.* 1975 t. 20 z. 3 s. 474–475

375. GOŁĘBIEWSKI Stanisław Zbigniew: Doktor Metzig. *Mówią Wieki* 1970 nr 2 s. 29–31

376. GOŁĘBIEWSKI Stanisław Zbigniew: Dr Jan Metzig przyjaciel Polaków (1804–1868). Poznań 1973, 211 s., maszyn.

Zawiera m. in.: Bibliografia pism dra Jana Metziga. s. 182–193. – Opracowania [dot. m. in. działalności w okresie Wiosny Ludów]. s. 193–202.

377. JAN Metzig (1804–1868). (Bibliografia – wybór). Oprac. Jolanta Juško. Leszno: Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Stanisława Grochowiaka w Lesznie 1985, 20 s., portr.

378. KANIOR Alojzy: Dr Jan Metzig – przyjaciel Polaków. *Pan. Leszcz.* 1985 nr 47 s. 14, il.; ZIELONKA Jerzy: Trzy pogrzeby doktora Metziga. *Tamże* nr 49 s. 13, il.

379. KORCZ Władysław: Johann Chrystian Metzig (1804–1868). *Prz. Zach.* 1994 nr 1 s. 114–123

Metzig Jan zob. także poz. 323

Mierosławski Ludwik

380. CHMIEL Lech: Generał Ludwik Mierosławski. 1814–1878. Warszawa: Wydaw. MON 1975, 182 s. Bitwy. Kampanie. Dowódcy t. 6

381. CZERNIAWSKI J.: Ludwik Mierosławski. *Odnowiciel* 1993 nr 3 s. 6, portr.

382. KIENIEWICZ Stefan: Mierosławski Ludwik. *Pol. Słow. Biogr.* 1975 t. 20 s. 812–815, bibliogr.

383. KOMINKIEWICZ Marian: Powrót dyktatora. *Więści z Babiaka* 1997 nr 3 s. 7, pl.

384. LANG Waław: Ludwik Mierosławski. Z historii polskiej myśli wojskowej. *Mówią Wieki* 1970 nr 4 s. 8, il.

385. NAYLOR Konrad T.: 100 postaci, które miały największy wpływ na dzieje Polski. Ranking. [Londyn]: Wydaw. PULS 1996 (s. 675–682: Ludwik Mierosławski 1814–1878)

386. OSOBLIWOŚCI leksykalne języka Ludwika Mierosławskiego. [Aut.] Barbara Jaskuła [i in.]. *Stud. Polonist.* 1982 t. 10 wyd. 1983 s. 37–60, Sum.

387. OWSIŃSKA Anna: Opinia niemiecka o działalności Mierosławskiego w kampanii 1849 roku. *Kwart. Hist.* 1964 nr 3 s. 677–692, Rés.

388. PIESZCZACHOWICZ Jan: Wódz spraw przegranych. *Nurt* 1984 nr 2 s. 20–21

389. PRZEMSKI Leon: Zrodzony do walki. Opowieść o życiu i działalności Mierosławskiego. (1814–1878). Warszawa: Nasza Księgarnia 1970, 141 s.

390. STUDIA z najnowszych dziejów powszechnych. T. 2. Przew. kom. red. Karol Lapter. Warszawa: Państw. Wydaw. Naukowe 1962, 292 s.

Zawiera m. in.: ŻYCHOWSKI Marian: Proces moabicki i jego główny oskarżony – Ludwik Mierosławski. Przyczynek do dziejów Polski i Niemiec z połowy XIX stulecia. s. 157–185.

391. WILAMOWSKI Jacek: Generał spraw przegranych. *Perspektywy* 1983 nr 5 s. 32, 30–31, il.

392. ŻYCHOWSKI Marian: Generał kłeski Ludwik Mierosławski. 1814–1878. Warszawa: Iskry 1965, 278 s., il. Biblioteczka Niezapominajki

393. ŻYCHOWSKI Marian: Ludwik Mierosławski 1814–1878. Warszawa: Państw. Wydaw. Naukowe 1963, 705 s., il., portr., bibliogr., tabl.

Mierosławski Ludwik zob. także poz. 57, 80, 144, 256, 312, 315, 320

Niegolewski Władysław

394. GROT Zdzisław: Niegolewski Władysław Maurycy. *Pol. Słow. Biogr.* 1977 t. 22 s. 760–763, bibliogr.

395. SŁOWIKOWSKI Jan: Władysław Niegolewski. 1819–1885. Warszawa – Poznań: Państw. Wydaw. Naukowe 1988, 218 s., fot., portr. Wielkopolskie Towarzystwo Kulturalne. Wybitni Wielkopolanie

Zawiera m. in.: Udział w ruchu niepodległościowym w dobie Wiosny Ludów (1846–1849). s. 21–38.

Niegolewski Władysław zob. także poz. 312

Szaniecka Emilia

396. EMILIA Szaniecka. 100 rocznica śmierci. *Por. Bibliogr.-Metod.* 1996 nr 2 s. 44–46

Nota biograficzna i bibliografia przedmiotowa.

397. KOWALSKA-KOSMOWSKA Anna: Emilia Szaniecka (1804–1896). *Por. Gosp.* 1988 nr 5 s. 14, il.

398. KRÓL Bożena: Emilia Szaniecka 1804–1896. Lekcja biblioteczna. *Por. Bibliogr.-Metod.* 1996 nr 2 s. 47–50

399. KRÓL Stefan: 101 kobiet polskich. Ślad w historii. Warszawa: „Książka i Wiedza” 1988, 542 s., portr.

Zawiera m. in.: Emilia Szaniecka. Złoty medal Emilii. s. 131–138.

400. MAJCHROWSKI Stefan: Niezwykłe postacie z czasów powstania listopadowego. Warszawa: Lud. Spółdz. Wydawnicza 1984 s. 157–175

401. NOWAK Marek Grzegorz: Związek Emilii Szanieckiej z ziemią lwówecką. *Zegarynka* 1991 nr 3 s. 5, nr 6/7 s. 3–4

402. PATRIOTYCZNA działalność Emilii Szanieckiej. Oprac. Stefan Wojtkiewicz. *Mag. Inf. Gm. Nowy Tomyśl* 1995 nr 9 s. 2–3, il.; *Wielkop. Powst.* 1995 z. 1 s. 18–19, portr.

403. REZLER Marek: Dawni Wielkopolanie na co dzień i od święta. Rozmowy w Radiu Obywatelskim. Rozm. przepr. Joanna Iwańska. Poznań: Wydaw. Sorus 1997 (s. 8–19: Panna Emilia)

M. in. działalność E. Szanieckiej w okresie Wiosny Ludów.

404. REZLER Marek: Emilia Szaniecka 1804–1896. Poznań: KAW 1984, 28 s., bibliogr., tabl., portr. *Z Dziejów Wielkopolski*

Zawiera m. in.: Próby powstańcze i Wiosna Ludów 1845–1848. s. 18–22.

405. REZLER Marek: Emilia Szaniecka 1804–1896. Poznań: Wydaw. WBP 1996, 190 s., il., portr. Urząd Wojewódzki w Poznaniu. Wydział Kultury i Sztuki. Biblioteka „Kroniki Wielkopolski”

Zawiera m. in.: Próby powstańcze i Wiosna Ludów 1848 roku. s. 110–139.

406. REZLER Marek: Szaniecka Emilia (1804–1896). *Pol. Słow. Biogr.* 1995 t. 36 s. 95–97, bibliogr.

407. SZLAKIEM Emilii Szanieckiej. „Zielony szlak turystyczny” nr 9. Poznań: Centralny Ośrodek Informacji Turystycznej, Ludowe Zespoły Sportowe 1988, 8 s., składanka

408. ŚMIGIELSKI Antoni: Lwówek. Poznań: Wydaw. WBP 1994 (s. 76–81: Sylwetki osób związanych z Lwówkiem i jego okolicami)

Emilia Szaniecka. s. 79–80.

409. WAWRZYKOWSKA-WIERCIOCHOWA Dionizja: Emilia Szczaniecka. Opowieść biograficzna. Warszawa: Wydaw. MON 1970, 626 s., il., bibliogr., tabl.

Szaniecka Emilia zob. także poz. 261, 312, 317, 322

Stefański Walenty

410. J. P.: Księgarz w serialu telewizyjnym. *Księgarz* 1982 nr 3 s. 48–49, il.

411. JAGŁA Michał: Księgarz rewolucjonista. *Księgarz* 1966 nr 1 s. 49–54

412. JANUSZKIEWICZ Bolesław: Walenty Stefański (1813–1877). Ludzie z kręgu Hipolita Cegielskiego. *Nasza Tryb.* 1983 nr 43 s. 2

413. JAZDON Artur: Działalność wydawnicza Walentego Macieja Stefańskiego [w l. 1839–1851 w Poznaniu]. – Walenty Maciej Stefański jako redaktor, wydawca i drukarz prasy poznańskiej. [Cz. 1–2]. *Stud. o Książ.* 1984 t. 14 s. 81–128, 1985 t. 15 s. 211–241, Rez., Sum.

414. PAPROCKI Franciszek: Księgarz – rewolucjonista Walenty Maciej Stefański. *Prz. Książ.* 1950 nr 3/4 s. 18–20, nr 5/6 s. 34–35

415. PAPROCKI Franciszek: Walenty Stefański jako działacz Związku Plebejuszy. W: W STULECIE Wiosny Ludów 1848–1948. T. 4. Warszawa 1951 s. 353–394

416. PAPROCKI Franciszek: Walenty Maciej Stefański jako rewolucjonista i działacz ludowy. *Mysł Współcz.* 1948 nr 11/12 s. 75–81

417. (tk): Walenty Maciej Stefański. *Odrodzenie* 1986 nr 3 s. 9

Stefański Walenty zob. także poz. 86, 261, 312, 320

Taczanowski Edmund

418. CICHY Bogdan: Edmund Taczanowski. *Prz. Koniń.* 1989 nr 19 s. 9

419. GULCZYŃSKI Janusz: Edmund Taczanowski. 1822–1879. *Prz. Koniń.* 1992 nr 16 s. 20

420. (jęd): Edmund Taczanowski. *Pan. Leszcz.* 1994 nr 38 s. 11

421. KOSMAN Bogumiła, KOSMAN Marcei: Sylwetki Wielkopolan. Poznań: Wydaw. Poznańskie 1988 (s. 475–486: Generał i pułkownik)

Dot. m. in. Edmunda Taczanowskiego.

422. REZLER Marek: Generał Edmund Taczanowski. (I–III). *Połud. Wielkop.* 1986 nr 10 s. 11, nr 11 s. 8, nr 12 s. 10, il.

INDEKS AUTORSKI

A. S. 207

Adamek Kazimierz 93

Adrjański Zbigniew 131

Anusiewicz Marian oprac. 238

Bachórz Józef red. 167, 176

Bagieński Franciszek 10

Bagiński Paweł 268

Bajer Maria 341

Bardos Laszlo 132

Barszczewska Alina 94

Barszczewska-Krupa Alina 11

Bartel Wojciech 95

Bartosz Marek 340

Barycz Henryk 35; oprac. 35

Baske Siegfried 74–75

Batowski Aleksander 12–13

Batowski Henryk 96

Bauer Piotr 262

Bentkowski Władysław 229

Berwiński Ryszard 326

Biderman Cezary 351

Biernacki Jacek red. 207

Bobańska-Bondaruk Melania oprac.
217

Bocheński Zbigniew red. 76

Bodniak Stanisław 323

Bogdański Henryk 14

Bombicki Maciej Roman 188

Bondaruk-Bobańska Melania zob.

Bobańska-Bondaruk Melania

Boras Zygmunt 189–190; red. 198

Borodziej Włodzimierz red. 74

Bortnowski Władysław 15, 191, 269

Borys Zygmunt 192

Bródka Stanisław 196

Brzoza Jan 134

Bukowski Stanisław 97

Cegielski Tadeusz red. 74

Cetera Bronisław 16

Chabielska-Sypniewska Henryka zob.
Sypniewska-Chabielska Henryka

Chamiec Jadwiga 135–136

Chmiel Lech 380

Chmielewski Stefan 199; red. 199

Chojnacki Mieczysław 142

Chojnacki Władysław red. 2

Chojnowski Andrzej 36; red. 36

Chruściński Kazimierz oprac. 122

Chudzinowska Jadwiga 18

Cichy Bogdan 418

Cieślak Tadeusz 19, 160, 270; red. 78

Curyło-Gonzalez Irena 342

Czajka Michał 314

Czerniawski J. 381

Czerwiński Zbigniew 315

Czubiński Antoni 193; red. 75, 248,
352

Data Jan 229; oprac. 229

Deptuła-Jabłońska Ewa zob. Jabłoń-
ska-Deptuła Ewa

Deresiewicz Janusz red. 265–266

Demałowicz Maria red. 7

Djaczenco Józef 343

Djakow W. A. red. 89

Djakow Władimir 98

Długoborski Wacław 20, 79

Dobrzycki Wiesław 20a

Drozdowska Zdzisława 357

Drozdowski Marian red. 196

Drozdowski Seweryn 357

Duda H. 271

Dudziak Andrzej oprac. 339

Dulczewski Zygmunt 161–162

Dworecki Zbigniew 189

- Dybkowska Alicja 21
 Działyńska Celestyna 272
 Działyński Tytus 272
 Dziamski Seweryn 360
 Dzędźła Karp J. red. 90
- Eisenbach** Artur 23–24, 99–100
Eisler Jerzy oprac. 217
Esman Jan 273
Esman Janusz 198, 208
- Fajnhauz** Dawid 27
Falkowski Juliusz 28
Felczak Wacław 101, 368
Feliński Zygmunt Szczęsny 209
Fenikowski Franciszek 139, 163
Filipowicz Stanisław 65
Fisher Adam 327
Fisher E. 29
Florkowski Henryk 223–224, 274–275;
 red. 224
Forszpaniak Małgorzata 256
Frankiewicz Bolesław 210
Fras Zbigniew 81
Fredro J. A. 102
Fürstenberg Zofia tłum. 29
- Gadomska** Julita il. 159
Gaj Jerzy 371
Galos Adam 74, 361
Ganińska Halina oprac. 240
Garbaczowska Janina 164
Gasiorowska Natalia red. 86
Gasiorowski Antoni 324
Gerber Rafał oprac. 68
Girtler Kazimierz 30
Gołębiowski Stanisław Zbigniew 323,
 373–376
Gomolec Chrystian oprac. graf. 154
Gomolec Ludwik 200, 211, 226; red.
 226; wyd. 293
Gonzalez-Curyło Irena zob. Cury-
 ło-Gonzalez Irena
- Gospodarek** Tadeusz 31
Góralewska Grażyna oprac. 10
Grabowiecki Jacenty 32
Grabowska-Sucheni Anna zob. Suche-
 ni-Grabowska Anna
Grajewski Henryk 33
Grochulska Barbara red. 57
Grodecki Andrzej oprac. 6
Gromadzka Joanna tłum. 105
Groniowski Krzysztof 34
Grot Zdzisław 57, 67, 133, 206, 212–
 214, 276–278, 352, 358, 362–363,
 370–371, 394; oprac. 67; red. 203,
 237, 259, 364; wyd. 227
Grześ Bolesław 215
Gulczyński Janusz 419
Gumiński Polikarp 138
Gzella Grażyna 165
- Hahn** Hans Henning 103
Hahn Wiktor 178
Halicz Emanuel red. 61
Handelsman Marcelli 104
Häusler Wolfgang 9
Hechel Fryderyk 35
Hellwig Jan 216, 344–346
Helsztyński Stanisław 140
Hempel Karl Friedrich 105
Hildebrandt Günther 106
Hoszowski Stanisław red. 78
- Iskrzycki** Tadeusz 76
Iwanowski Zenon oprac. graf. 256
Iwańska Joanna 403
- J. P.** 410
 (jędr) 420
Jabłońska-Deptuła Ewa 17
Jabłoński Henryk 39
Jabłoński Z. oprac. 30
Jagielska Maria 328, 334
Jagła Michał 411

- Jakóbczyk Witold 202, 218–219, 279,
316, 347; oprac. 258; red. 323
- Jakóbiec Marian 62
- Jakubiak Tadeusz A. 279a; red. 133,
251
- Jakubowski E. 279b
- Jakubowski Marek N. 249, 348
- Janczak Julian 26
- Janion Maria 107, 166, 326, 329;
oprac. 326; red. 7, 170
- Jankowiak Stanisław 205
- Januskiewicz Bolesław 412
- Jaruszkiewicz Ryszard 351
- Jaskuła Barbara 386
- Jazdon Artur 413
- Juśko Jolanta oprac. 377
- Kaiser Witold tłum. 9**
- Kaja Zbigniew oprac. graf. 153
- Kalabiński Stanisław 142
- Kalembka Sławomir 40, 250; oprac.
250; red. 65, 88, 249
- Kamiński Aleksander 41
- Kamiński Ireneusz Gwidon 141
- Kamionkowa Janina oprac. 7
- Kamler Marcin 314
- Kanior Alojzy 378
- Karwowski Stanisław 220
- Kieniewicz Stefan 42–49, 56, 71, 86,
108–110, 221, 280, 337, 355–356,
382; oprac. 69, 71; red. 38, 89
- Kipa Emil 111
- Kleiner Juliusz 178
- Klima Arnošt 50
- Kłoczowski Jerzy 57; red. 17
- Knapowska Wisława 62, 112, 281, 330
- Knot Antoni 14; oprac. 14
- Koberdowa Irena 51
- Kokociński Waclaw 222
- Kominkiewicz Marian 383
- Korcz Władysław 379
- Kosman Bogumiła 421
- Kosman Marceli 421; red. 183
- Kosmowska-Kowalska Anna zob.
Kowalska-Kosmowska Anna
- Kośmicki Eugeniusz 348a
- Kovacs Istvan 87
- Kowal Stefan 51a
- Kowalczykowa Alina 167, 175–176;
red. 167, 175–176
- Kowalska Aniela 168
- Kowalska-Kosmowska Anna 397
- Kozerska-Łuczak Helena zob. Łu-
czak-Kozerska Helena
- Kozielski Marian 249, 282–284
- Kozik Jan 52, 90
- Kozłowski Eligiusz 53, 209, 225;
oprac. 209
- Kozłowski Jerzy 215, 248, 287; oprac.
287
- Kozłowski Roman 366
- Koźmiński Karol 143
- Kramski Aleksander 215
- Krasiński Z. 113
- Kreczowska Maria tłum. 156
- Kręcina-Skrzypczak Janina zob.
Skrzypczak-Kręcina Janina
- Kropiwnicki Józef 227
- Król Bożena 398
- Król Stefan 399
- Krupa-Barszczewska Alina zob. Barsz-
czewska-Krupa Alina
- Kubiak Stanisław red. 245
- Kula Witold red. 38
- Kulak Zbigniew red. 75
- Kurzawa Jan 222
- Kwiatek Józef 285
- Kwilecki Andrzej 349
- Labuda Gerard red. 78
- Lang Waclaw 384
- Lapter Karol red. 390
- Leitgeber Sławomir 343, 350
- Leitsch Walter red. 9

- Leskiewiczowa Janina 91
 Leśniewski Adam 55
 Leśnodorski Bogusław 114
 Lewak Adam 62
 Lewandowski Władysław 372
 Libera Zdzisław 169
 Lisowski Witold 286
 Lutman R. 171
 Lutzowa Hanna oprac. 56
 Łepkowski Tadeusz red. 73
 Łossowski Piotr 318
 Łubieński Tomasz 144
 Łuczak Czesław 288; red. 195, 202
 Łuczak-Kozerska Helena 323
 Łuczakowa Jadwiga oprac. 323
 Łukaszewicz Witold 58, 115
 Łyczywek Roman 116; red. 359
 Maciejewski Jarosław 323
 Madurowicz-Urbańska Helena red. 1
 Majchrowski Stefan 400
 Makowiecki Tadeusz 172
 Makowski Edmund red. 201
 Makowski Krzysztof 267
 Maleczyńska Ewa red. 20, 79
 Malepszak Stanisław 351
 Malinowski Kazimierz red. 206
 Małuśkiewicz Piotr 230
 Manikowska Halina red. 36
 Markiewicz Henryk red. 7
 Mauersberger Adam 117
 Michałowska Maria oprac. 364
 Michałowski Przemysław 173, 323
 Midzio Jerzy 59
 Mierosławski Ludwik 138, 231
 Miskolczy Ambrus 87
 Missalowa Gryzelda 118
 Miśkiewicz Benon red. 260
 Młynarski Zygmunt 232
 Molik Witold 233, 289
 Molnar Istvan D. 87; red. 87
 Mórański Karol 60
 Muszalski Eugeniusz 119
 Muszyńska-Hoffmanowa Hanna 145–146
 Müller Michael G. 75
 Nałęcz Tomasz 36
 Nawrocki Stanisław 200, 234, 248, 266, 290–291; red. 200, 234
 Naylor Konrad T. 385
 Nieciowa E. H. 32; oprac. 32
 Niedzielska Magdalena 65
 Nowak Marek Grzegorz 401
 Obermann Karl 37
 Okoniewski Bogdan 319
 Owsieńska Anna 235, 387
 Pabiszczak-Szczepańska Barbara zob. Szczepańska-Pabiszczak Barbara
 Pałosz Jerzy 120
 Panek Waclaw 147
 Paprocki Franciszek 86, 204, 206, 214, 237, 294–296, 364, 414–416
 Paszkiewicz Danuta tłum. 50
 Pater Mieczysław 63
 Patkowski Maciej 148
 Pawłowiczowa M. 175
 Pieszczachowicz Jan 388
 Pietrowski Michał 297–298
 Pietrzak Jerzy 299
 Pilikowski Jerzy 64
 Piorunowa Aniela red. 187
 Piotrowski Bernard 245, 262, 300
 Płoski Stanisław oprac. 2; red. 5, 312
 Pogłodziński Dominik 300a
 Polak Bogusław 228, 236, 251; red. 228, 241, 247
 Pollak Roman red. 182
 Popiołek Kazimierz 62, 66
 Potępa Stanisław 174
 Potocki Stanisław K. 301–301a; wyd. 272

- Przemski Leon 121, 150, 389
- Raczyński Edward 242
- Ratajczak Józef 331
- Rawiński Marian 170
- Rezler Marek 243, 292, 302–303, 403–406, 422; oprac. 292
- Rogala Władysław 206
- Romański A. 304
- Rosner Anna 36
- Rosnowska Janina oprac. 122
- Rozwadowski Stanisław il. 135
- Rusiński Władysław red. 204
- Sadowska Elżbieta tłum. 70
- Saski Jerzy 359
- Sedliński Marian 305
- Serczyk Władysław A. red. 90
- Sienkiewicz Witold 314
- Sierpowski Stanisław red. 205
- Siwkowska Janina 72
- Skowronek Jerzy 34; red. 57
- Skrzypczak-Kręcina Janina 226
- Skwirowska Stefania oprac. 5
- Słowikowski Jan 395
- Smockiewiczowa Maria Aleksandra red. 313
- Smółka Leonard red. 81
- Sochacka-Csato Danuta tłum. 103
- Sojka Marek 353
- Spaleniak Wojciech 183
- Sperlingowa E. tłum. 132
- Sprys Zofia 252, 368
- Staszal J. oprac. 30
- Staszewska Magdalena 323
- Stefańska Zofia 142
- Stępczak Danuta oprac. 332
- Stępiński W. 123
- Stocki Edward 306–308
- Stolarczyk Marian 124
- Strugarek Stanisław 246
- Sucheni-Grabowska Anna red. 21
- Sudolski Zbigniew 10, 175
- Sulerzyski Natalis 250
- Sydor Jerzy 77
- Sypniewska-Chabielska Henryka oprac. 8
- Syrokomla Władysław 230
- Szajdak Stefan 335
- Szarota Tomasz 57
- Szczepaniak Maria oprac. 155
- Szczepańska-Pabiszczak Barbara 369
- Szostakowski Stanisław 80
- Szuster U. 244
- Szymańska Maria oprac. 3
- Śliwowska Wiktoria 57; red. 89
- Śmigieński Antoni 408
- (tk) 417
- Tazbir Janusz red. 91
- Tocqueville Alexis de 82
- Topolski Jerzy 253; red. 22, 194, 197, 252, 267, 324
- Treugutt Stefan 75
- Trojanowiczowa Z. 175
- Trzeciakowska Maria 254
- Trzeciakowski Lech 74–75, 190, 194, 197, 254–255, 260; red. 197, 215, 245
- Turkowski Leonard 322
- Tyrowicz Marian 12, 83–85, 125–126, 177; oprac. 12, 151, 320
- Urbańska-Madurowicz Helena zob. Madurowicz-Urbańska Helena
- Voynich Ethel Lilian 156
- W**
- Wachowiak Eugeniusz 153–154
- Walczak Antoni Władysław 333–334
- Walicki Andrzej 321, 361; red. 321
- Walkow Rafał 308a
- Wałek Janusz oprac. 138
- Warkoczewska Magdalena 179–180; oprac. 155, 367; red. 367

- Wawrykowa Maria red. 9
Wawrzykowska-Wierciochowa Dionizja 409
Wąsicki Jan 257
Werfel Roman 127
Weyman Stefan red. 226
Wieczorek Rafał 309
Wielgosz Zbigniew red. 223
Wierciochowa-Wawrzykowska Dionizja zob. Wawrzykowska-Wierciochowa Dionizja
Wierzbička Maria oprac. 5, 8
Wilamowski Jacek 391
Wiśniewski Jerzy 78
Witwicka Emilia tłum. 159
Wojciechowska Maria 157
Wojtczak Zdzisław 338
Wojtkiewicz Stefan oprac. 402
Wojtkowski Andrzej 128, 178, 181, 323, 325, 336; oprac. 4
Wołoszyn Stefan 248
Wróbel H. tłum. 244
Wrzosek Mieczysław 225
Wyczańska Irena red. 7
Wyka Kazimierz red. 7, 187
Zajchowska Stanisława red. 239
Zajewski Władysław red. 25
Zakrzewski Bogdan 149, 175, 184–185, 187, 310; oprac. 149; red. 7
Zakrzewski Tadeusz 129
Zakrzewski Zbigniew 261, 311
Zawalska Maria 186
Zawieyski Jerzy 158
Zgórnjak Marian 263
Zieliński Zygmunt 264
Zielonka Jerzy 378
Zimniewicz Kazimierz red. 223
Zubek Ludo 159
Žaček Vaclav 368
Žaryn Jan 21
Žaryn Małgorzata 21
Žmigrodzka Maria 166
Žółtowski Adam 354
Żychowski Marian 92, 390, 392–393
Żywczyński Mieczysław 130, 178

INDEKS NAZW GEOGRAFICZNYCH

- Austria 9, 13, 29
Badenia 290
Berlin 277
Białoruś 27
Bnin zob. Kórnik
Buk 279b
Bydgoszcz 305
Cieszyn 175
Czechy 50
Czemiejewo 247
Europa 20a, 25–26, 40, 70, 86, 88, 244
Francja 150
Galicja 9, 47–48, 52, 81, 90, 92–93,
110, 120
Gniezno 194
Gostyń 205
Grodzisk Wlkp. 152, 258–259
Jarocin – okręg 284
Kępno 222
Kościan – okręg 223–224, 274, –275
Kozmin 297
Kórnik 226, 301a
Kraków – okręg 6, 16, 22, 35, 64, 92,
95, 164, 168
Krotoszyn – okręg 298
Królestwo Polskie 89
Krzyż 305
Książ Wlkp. 192, 227, 230, 259
Leszno – okręg 265
Litwa 27
Lwów 124
Łódź – okręg 94, 97
Miłosław 138, 256, 258–259, 292,
300a
Mosina 251, 279a, 309, 357
Niemcy 103, 390
Nowy Tomyśl 262
Oborniki – okręg 259
Odolanów 308a
Opalenica 195
Ostrów Wlkp. 234, 248
Ostrzeszów – okręg 291
Piła 189
Pleszew 196
Pobiedziska 210
Pomorze 19, 65, 78, 112
Powidz 240
Poznań 3, 133, 163, 182, 188, 190,
197, 206, 209, 216–217, 219, 229,
235, 241, 254, 258, 259, 261, 310,
322
Praga 300
Prusy 86
Rogalin 242
Rogoźno 198, 208
Rumunia 80
Sokołowo 180, 259
Sępólno 309
Sycylia 80
Szczecin 123
Śląsk 20, 62–63, 66, 74, 77, 79, 81, 83,
244
Śrem – okręg 199, 259, 287
Środa Wlkp. 200, 211
Toruń 129
Trzcianka – okręg 239
Warmia i Mazury 119
Warszawa 72, 98
Wągrowiec 201
Węgry 10, 54, 59, 76, 80, 87, 101–102,
132, 136, 141, 165, 368

- Wielkie Księstwo Poznańskie 51, 74–75, 250, 252–253, 255, 258, 260, 268–269, 273, 278–283, 286, 288, 293–296, 299–300, 302–303, 305–308, 311, 367
161–162, 212, 220, 233, 248–249,
257, 264, 267, 283, 285, 289–290,
304
- Włochy 13, 57, 108
- Wielkopolska 4, 39, 43, 57, 62, 74, 86, 133, 140, 146, 153–155, 165, 179, 182–183, 187, 191, 193, 202–204, 207, 213–215, 218, 221, 225, 228, 230–232, 236–238, 243–244, 246, Wrocław 84–85, 105
- Września – okręg 266
- Ziemie pod zaborem austriackim 23
- Ziemie pod zaborem pruskim 23, 301

NOWOŚCI WYDAWNICTWA WBP

KRONIKA Wielkopolski 1997 nr 1–3

Nr 4 w druku

Kwartalnik wydawany przez Wydział Kultury i Sztuki Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu ukazuje się od 1973 roku. Zawiera artykuły i studia, wspomnienia, sylwetki Wielkopolan, bibliografię, recenzje i noty publikacji regionalnych oraz dokumentację bieżących wydarzeń.

W druku:

BIBLIOGRAFIA regionalna Wielkopolski 1985.

Szósty tom bieżącej części bibliografii przygotowany przez zespół Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Poznaniu.

Seria Biblioteka „Kroniki Wielkopolski”

W serii wydawniczej towarzyszącej „Kronice Wielkopolski” od 1974 r. ukazują się publikacje o charakterze historycznym, biograficznym i krajoznawczym oraz bibliografie i opracowania o tematyce współczesnej.

ŁĘCKI Włodzimierz: Szlak Piastowski.

Przewodnik po Szlaku Piastowskim wiodącym z Poznania przez Gniezno, Trzemeszno i Strzelno do Kruszwicy zawiera opis szlaków rowerowych i tras przeznaczonych dla turystów zmotoryzowanych.

MALUŚKIEWICZ Piotr: Wielkopolskim traktem.

Zbiór gawęd historyczno-krajoznawczych poświęconych wybranym zdarzeniom z dziejów Wielkopolski począwszy od powstania państwa polskiego po Poznański Czerwiec 1956 r.

STRZAŁKO Maria, ANDERS Paweł: Manieczki.

Monografia wsi Manieczki wydana z okazji 200-lecia „Mazurka Dąbrowskiego” ukazuje związki Józefa Wybickiego z Wielkopolską prezentując także muzeum jego imienia.

STRZAŁKO Maria, SOBCZAK Jerzy: Winna Góra.

W związku z 200-leciem „Mazurka Dąbrowskiego” autorzy przypominają postać Jana Henryka Dąbrowskiego i miejsce, gdzie spędził ostatnie lata swego życia. Charakterystykę miejscowości uzupełnia historia kościoła parafialnego, jego architektury i zabytkowego wyposażenia.

URZĄD Wojewody w Poznaniu. Od X wieku do współczesności.
Pod red. Stanisława Sierpowskiego.

Charakterystyka administracji regionalnej w Wielkopolsce na przestrzeni dziejów.

Seria Wielkopolska Biblioteka Krajoznawcza

W ramach serii ukazują się przewodniki, monografie krajoznawcze miejscowości i regionów, opracowania na temat najcenniejszych obiektów, opisy śladów wybitnych osób związanych z Wielkopolską.

ANDERS Paweł: Pałuki.

Przewodnik po regionie historyczno-etnograficznym położonym w północno-wschodniej części Wielkopolski.

ANDERS Paweł: Puszcza Zielonka.

Przewodnik po miejscowościach i szlakach turystycznych położonych na zalesionych obszarach okolic Poznania zwanych Puszczą Zielonką.

DŁUŻAK Zdzisława: Dolsk.

Historia i dzień dzisiejszy jednego z najmniejszych miast w Polsce oraz okolicznych miejscowości. Także sylwetki osób związanych z Dolskiem i jego okolicami.

ŻERKÓW i Nowe Miasto nad Wartą. Oprac. Paweł Anders i in.

Przewodnik po Żerkowsko-Czeszewskim Parku Krajobrazowym położonym na pograniczu woj. poznańskiego i kaliskiego prezentuje walory przyrodnicze a także historię i współczesność obydwu gmin.

W druku:

KUCHARSKI Bogdan: Miłosław.

ŁĘCKI Włodzimierz: Gostyń.

Seria Muzea i Zabytki Wielkopolski

Seria zawiera monograficzne tomiki poświęcone muzeom i zabytkom Wielkopolski. W tekście informacja o omawianym obiekcie, na czterech stronach okładki kolorowe fotografie.

POZNAŃ. Muzeum Broni Pancерnej Wyższej Szkoły Oficerskiej im. Stefana Czarnieckiego. Tekst Zbigniew Dziemianko, Jarosław Łuczak.

Historia koszar sołackich, okoliczności powstania oraz prezentacja obiektów muzealnych.

POZNAŃSKA DRUKARNIA NAUKOWA
Poznań, ul. Heweliusza 40